

Ivan Rončák
Monika Mateičková

T RANSPARENTNOSŤ SPOLOČNOSTÍ ZALOŽENÝCH MESTOM

Program cezhraničnej spolupráce
Maďarská republika-Slovenská republika
2007-2013

**Budujeme
partnerstvá**

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

Ivan Rončák – Monika Mateičková

TRANSPARENTNOST SPOLOČNOSTÍ ZALOŽENÝCH MESTOM

*Štúdiá bola uskutočnená vďaka podpore Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 - 2013 v rámci projektu *Budovanie sietí pre zvýšenie kapacít na posilnenie udržateľnosti transparentných miestnych samospráv na Slovensku a v Maďarsku.*

TRANSPARENTNOSŤ SPOLOČNOSTÍ ZALOŽENÝCH MESTOM

Autori:

Ivan Rončák – Monika Mateičková

Pre Transparency International Slovensko vydal v r. 2011 ADIN, s.r.o.

Transparency International Slovensko
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava
www.transparency.sk
tis@transparency.sk
tel./fax: 02/5341 7207

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVENSKO**

© 2011 Transparency International Slovensko, Bratislava

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nemôže publikovať, ukladať vo vyhľadávacom systéme alebo rozširovať nijakým spôsobom a v nijakej forme bez predchádzajúceho súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-89540-04-4

TRANSPARENTNOST' SPOLOČNOSTÍ ZALOŽENÝCH MESTOM

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK.....	6
ZOZNAM GRAFOV.....	8
ÚVOD	9
1. Majetok obce a jej podnikateľská činnosť	10
2. Všeobecne o mestských firmách.....	11
2.1. Mestské firmy podľa zákona o obecnom zriadení (zákon SNR č. 369/1990 Z. z.)	11
2.2. Mestské firmy podľa zákona o výkone práce vo verejnom záujme (zákon NR SR č. 552/2003 Z. z.).....	11
2.3. Mestské firmy podľa Obchodného zákonníka (zákon SNR č. 513/1991 Z.z.)	14
2.4. Mestské firmy podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám (zákon NR SR č. 211/2000 Z.z.).....	15
2.5. Mestské firmy podľa zákona o verejnom obstarávaní (zákon NR SR č. 25/2006 Z.z.)	16
3. Zabezpečovanie služieb na miestnej úrovni	18
3.1. Skúmané služby.....	18
4. Prehľad zabezpečovaných služieb prostredníctvom obchodných spoločností s majetkovou účasťou obce	19
5. Analýza mestských firiem na vybranom súbore obcí	23
5.1. Výberový súbor obcí.....	23
5.2 Mestské firmy – technické služby.....	23
5.3 Mestské firmy – médiá	38
6. Zhrnutie hlavných zistení z monitoringu a odporúčania	47
Príloha č. 1: Prehľad samospráv vo výskumnej vzorke	49
Príloha č. 2: Prehľad mestských firiem vo výskumnej vzorke	51
O AUTOROCH	52

ZOZNAM TABULIEK

- Tabuľka č. 1: Obchodné spoločnosti sto najväčších samospráv podľa majetkovej účasti mesta
- Tabuľka č. 2: Najrozšírenejšie oblasti podnikania mestských firiem s majetkovou účasťou mesta 50 percent a viac
- Tabuľka č. 3: Zverejnenie výročných správ všetkých obchodných spoločností s väčšinovým podielom na internetovej stránke samosprávy
- Tabuľka č. 4: Prepojenie internetových stránok firiem samosprávy so stránkou samosprávy
- Tabuľka č. 5: Spôsob vytvárania dozornej rady (SR)
- Tabuľka č. 6: Spôsob vytvárania dozornej rady (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 7: Spôsob vytvárania riadiacich orgánov spoločnosti (predstavenstvo, konatelia, riaditeľ spoločnosti) (SR)
- Tabuľka č. 8: Spôsob vytvárania riadiacich orgánov spoločnosti (predstavenstvo, konatelia, riaditeľ spoločnosti) (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 9: Spôsob prijímania zamestnancov spoločnosti do pracovného pomeru (SR)
- Tabuľka č. 10: Spôsob prijímania zamestnancov spoločnosti do pracovného pomeru (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 11: Výskyt poslancov MsZ na zamestnaneckých pozíciách v spoločnosti (SR)
- Tabuľka č. 12: Výskyt poslancov MsZ na zamestnaneckých pozíciách v spoločnosti (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 13: Počet verejných obstarávaní a počet uchádzačov vo verejných obstarávaníach v období od 1.7.2010 do 30.6.2011 (SR)
- Tabuľka č. 14: Počet verejných obstarávaní a počet uchádzačov vo verejných obstarávaníach v období od 1.7.2010 do 30.6.2011 (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 15: Počet kusov pracovných rukavíc a ich cena (SR)
- Tabuľka č. 16: Počet kusov pracovných rukavíc a ich cena (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 17: Cena (za balík) kupovaného kancelárskeho papiera (A4, 80 g, biely, 1 balík = 500 listov) (SR)
- Tabuľka č. 18: Cena (za balík) kupovaného kancelárskeho papiera (A4, 80 g, biely, 1 balík = 500 listov) (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 19: Počet spravovaných hrobových miest k 31.12.2010 a náklady jedno miesto (SR)

-
- Tabuľka č. 20: Počet spravovaných hrobových miest k 31.12.2010 a náklady jedno miesto (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 21: Spôsob vytvárania dozornej rady (SR)
- Tabuľka č. 22: Spôsob vytvárania dozornej rady (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 23: Spôsob vytvárania riadiacich orgánov spoločnosti (predstavenstvo, konatelia, riaditeľ spoločnosti) (SR)
- Tabuľka č. 24: Spôsob vytvárania riadiacich orgánov spoločnosti (predstavenstvo, konatelia, riaditeľ spoločnosti) (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 25: Spôsob prijímania zamestnancov spoločnosti do pracovného pomeru (SR)
- Tabuľka č. 26: Spôsob prijímania zamestnancov spoločnosti do pracovného pomeru (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 27: Výskyt poslancov MsZ na zamestnaneckých pozíciách v spoločnosti (SR)
- Tabuľka č. 28: Výskyt poslancov MsZ na zamestnaneckých pozíciách v spoločnosti (pohraničné kraje SR - MR)
- Tabuľka č. 29: Cena (za balík) kupovaného kancelárskeho papiera (A4, 80 g, biely, 1 balík = 500 listov) (SR)
- Tabuľka č. 30: Cena (za balík) kupovaného kancelárskeho papiera (A4, 80 g, biely, 1 balík = 500 listov) (pohraničné kraje SR - MR)

ZOZNAM GRAFOV

- Graf č. 1: Zverejnenie výročných správ všetkých obchodných spoločností s väčšinovým podielom samosprávy na internetovej stránke samosprávy
- Graf: č. 2: Prepojenie internetových stránok firiem samosprávy so stránkou samosprávy
- Graf č. 3: Oblasti aktivity mestských firiem – technických služieb (SR)
- Graf č. 4: Oblasti aktivity mestských firiem - technických služieb (pohraničné kraje SR - MR)
- Graf č. 5: Existencia internetovej stránky (SR)
- Graf č. 6: Existencia internetovej stránky (pohraničné kraje SR - MR)
- Graf č. 7: Oblasti aktivity mestských firiem – médií (SR)
- Graf č. 8: Oblasti aktivity mestských firiem – médií (pohraničné kraje SR - MR)
- Graf č. 9: Existencia internetovej stránky (SR)
- Graf č. 10: Existencia internetovej stránky (pohraničné kraje SR - MR)

ÚVOD

Oblasť mestských podnikov býva jednou z najmenej verejnou kontrolovaných oblastí. To zvyšuje príležitosti pre korupčné a netransparentné správanie sa predstaviteľov obecných podnikov. Aj oni sú platení z verejných prostriedkov a preto aj podliehajú verejnej kontrole a mali by byť pripravení transparentne informovať o svojom konaní. Hlavným cieľom predkladanej správy z monitoringu je popísať a analyzovať vybrané aspekty fungovania obchodných spoločností s majetkovou účasťou miest. V monitoringu sme bližšie analyzovali obchodné spoločnosti so stopercentnou majetkovou účasťou samospráv. Sústredili sme sa na rovnaký typ mestských firiem - technické služby a médiá, kde sme porovnávali viaceré pravidlá podľa vybraných oblastí (napríklad proces tvorby orgánov spoločností, pravidlá prijímania zamestnancov spoločností, spôsob verejného obstarávania, ceny vybraných komodít a pod.).

Problematiku obecných podnikov Transparency International Slovensko (TIS) skúmala na vzorke 37¹ miest, ktoré majú stopercentne vlastnené obchodné spoločnosti zaoberajúce sa zabezpečovaním technických služieb (22) a poskytovaním mediálnych služieb (15). Daná vzorka sa skladá z miestnych samospráv (37), ktoré sme oslovili na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám. V prílohe 1 a 2 je uvedený prehľad samospráv a zoznam mestských firiem.

Predkladaná správa z monitoringu má štyri časti. Prvá časť tvorí prehľad legislatívneho a inštitucionálneho prostredia, v ktorom sa fungovanie obchodných spoločností s majetkovou účasťou miest odohráva. V druhej časti sa venujeme zisteniam týkajúcim sa obchodných spoločností s majetkovou účasťou miest, ktoré vyplynuli z projektu TIS „Otvorená samospráva 2010“ realizovaného na jeseň 2010. Predmetom tohto prieskumu bolo 100 najväčších miestnych samospráv v SR. Tretia časť je samotná analýza mestských firiem plne vlastnených mestami a venujúcej sa zabezpečovaniu technických a mediálnych služieb. Pri každom skúmanom aspekte ich fungovania uvádzame osobitne zistenia za celú SR a za pohraničné kraje SR – Maďarská republika (MR).

Štúdia je výstupom výskumu realizovaného v rámci cezhraničného projektu Transparency International Slovensko a Transparency International Maďarsko s názvom *Budovanie sietí pre zvýšenie kapacít na posilnenie udržateľnosti transparentných miestnych samospráv na Slovensku a v Maďarsku*. Daný projekt bol súčasťou Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika 2007 - 2013 a jeho hlavným cieľom bolo posilnenie kapacít transparentného riadenia a rozhodovania v miestnych samosprávach na Slovensku a v Maďarsku ako základne pre znižovanie korupcie na danej úrovni riadenia verejného sektora.

¹ TIS oslovila 47 mestských firiem, o ktorých sme z predvýskumu vedeli, že majú 100% majetkovú účasť v daných spoločnostiach. 10 mestských spoločností však na danú žiadosť po dvoch výzvach nereagovali.

1. MAJETOK OBCE A JEJ PODNIKATEĽSKÁ ČINNOSŤ

Vlastníctvo obcí vzniká prenesením vlastníckych práv štátu k časti majetku na obce/mestá a je jednou z hlavných črt ekonomickej samostatnosti obcí a subjektov, ktoré obec zriadila a založila. Pojem majetok obce zaviedol do praxe zákon SNR č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení². Zákon SNR č. 138/1991 Z. z. o majetku obcí rozobral problematiku podrobnejšie. Majetkovú podstatu obcí zakotvila i Ústava Slovenskej republiky.

Majetok obce možno použiť predovšetkým na verejné účely, na podnikateľskú činnosť³ a na samotný výkon samosprávy obce, pričom obec má právo zveriť svoj majetok do správy organizáciám, ktoré založila alebo zriadila. Pod správou obecného majetku rozumieme oprávnenie majetok obce držať, užívať ho, brať úžitky a nakladať s ním v súlade so zákonom a zásadami hospodárenia s majetkom obce.

Obce využívajú svoj majetok aj na podnikateľskú činnosť. Obec buď podniká ako právnická osoba vo svojom mene alebo podnikateľskú činnosť vykonáva obcou zriadená príspevková organizácia alebo obchodná spoločnosť, alebo obec svojim majetkom podporuje podnikateľskú činnosť iných subjektov umiestnených na jej území. Medzi najčastejšie využívané organizačno-právne formy subjektov, ktoré si samosprávy zakladajú na realizáciu podnikateľskej činnosti, patria spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti.

Časť majetku obce využívajú aj na verejný účel, čiže slúži na poskytovanie miestnych verejných služieb. Do tejto skupiny činností patrí:

- výstavba, údržba a správa miestnych komunikácií,
- správa a údržba verejnej zelene a verejných priestranstiev,
- prevádzka a údržba verejného osvetlenia,
- služby v oblasti dodávky pitnej vody, odvádzania a čistenia odpadových vôd,
- služby miestnej verejnej dopravy,
- zber a likvidácia komunálneho a drobného stavebného odpadu,
- sociálne služby,
- služby predškolských zariadení, základných škôl a iných školských zariadení,
- služby miestnej kultúry, oddychu a športu,
- vytvorenie podmienok na zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti,
- tvorba a ochrana životného prostredia. (Kožiak, 2006)⁴

² Zákon o obecnom zriadení definuje obec ako právnickú osobu a subjekt vlastníckeho práva, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Obec má právo veci držať, užívať ich, disponovať nimi a poberať z nich plynúce príjmy (výnosy).

³ Majetok obce určený na podnikateľskú činnosť slúži ako majetkový základ pre obecné podniky alebo pre inú formu podnikateľskej činnosti.

⁴ Kožiak, R. (2006): Samospráva (Verejná správa č. 25 – 26 / 2006), <http://www.civil.gov.sk/archiv/p17-2006-25->

2. VŠEOBECNE O MESTSKÝCH FIRMÁCH

Rozlišujeme tri základne typy mestských subjektov zriadených a založených mestom:

- príspevkové⁵ a rozpočtové⁶ organizácie zriadené mestom,
- obchodné spoločnosti so 100% účasťou mesta a
- obchodné spoločnosti s menšou ako 100% účasťou mesta.

V nasledujúcej podkapitole sa pozrieme bližšie na postavenie mestských firiem vo svetle zákona o obecnom zriadení, obchodného zákonníka, v zmysle zákona o verejnom obstarávaní, o výkone prác vo verejnom záujme a zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

2.1. Mestské firmy podľa zákona o obecnom zriadení (zákon SNR č. 369/1990 Z. z.)

Obce samostatne rozhodujú a uskutočňujú všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku. Majetok obce možno použiť najmä na verejné účely, na podnikateľskú činnosť a na výkon samosprávy obce. Majetok, ktorý je určený na podnikateľskú činnosť, slúži ako majetkový základ pre obecné podniky alebo pre inú formu podnikateľskej činnosti.

Právo zakladať a zriaďovať obecné podniky ako aj rozpočtové a príspevkové organizácie je vyhradenou kompetenciou obecného zastupiteľstva. Zisk obecných podnikov a iných právnických osôb obce je jedným z vlastných príjmov, ktorými obec financuje svoje potreby.

Obecné zastupiteľstvo má v rámci svojich právomocí vyhradené právo zakladať a rušiť obchodné spoločnosti a iné právnické osoby a schvaľovať zástupcov obce do ich štatutárnych a kontrolných orgánov, ako aj schvaľovať majetkovú účasť obce v právnickej osobe.

2.2. Mestské firmy podľa zákona o výkone práce vo verejnom záujme (zákon NR SR č. 552/2003 Z. z.)

Zákon upravujúci práva a povinnosti zamestnancov a zamestnávateľov pri výkone práce vo verejnom záujme⁷, sa vzťahuje aj na zamestnancov mestských firiem pri výkone práce vo verejnom záujme vtedy, ak ide o:

26/p17-c25-26-2006-14.shtm

⁵ Príspevková organizácia je právnická osoba štátu, obce a vyššieho územného celku, ktorej menej ako 50 % výrobných nákladov je pokrytých tržbami a ktorá je na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku zapojená príspevkom. Platia pre ňu finančné vzťahy určené zriaďovateľom v rámci jeho rozpočtu.

⁶ Rozpočtová organizácia je právnická osoba štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami zapojená na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku. Hospodári samostatne podľa schváleného rozpočtu s prostriedkami, ktoré jej určí zriaďovateľ v rámci svojho rozpočtu.

⁷ Verejný záujem podľa tohto zákona je záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov. U zamestnancov zamestnávateľa, ktorými sú právnické osoby podľa § 1 ods. 2 písm. c), výkon práce vo verejnom záujme je aj plnenie povinností zamestnancov v záujme týchto právnických osôb podľa Obchodného zákonníka

- právnické osoby založené štátnym orgánom, Fondom národného majetku SR, obcou alebo vyšším územným celkom, ak majetková účasť alebo súčet majetkovej účasti štátu, Fondu národného majetku SR, obce alebo vyššieho územného celku je viac ako 67 percent
- iné právnické osoby založené štátnym orgánom, obcou alebo vyšším územným celkom, u ktorých väčšinu členov riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov navrhuje štátny orgán, obec alebo vyšší územný celok.

Vedúci zamestnanec mestskej firmy, ktorý vykonáva funkciu štatutárneho orgánu, nesmie podnikateľ alebo vykonávať inú zárobkovú činnosť a byť členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť.⁸

Miesto vedúceho zamestnanca, ktorý vykonáva funkciu štatutárneho orgánu mestskej firmy, a miesto ďalšieho vedúceho zamestnanca, u ktorého to určí pracovný poriadok, sa obsadzujú na základe výsledku výberového konania, ak osobitný predpis neustanovuje voľbu alebo vymenovanie vedúceho zamestnanca kolektívnym orgánom.

V zmysle zákona sa výberovým konaním na obsadenie miesta vedúceho zamestnanca mestskej firmy overujú schopnosti a odborné znalosti uchádzača, ktoré sú potrebné alebo vhodné vzhľadom na povahu povinností, ktoré má zamestnanec vykonávať na mieste vedúceho zamestnanca, pričom sa musí dodržiavať zásada rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahoch ustanovená osobitným zákonom.

Výberové konanie vyhlasuje zamestnávateľ v tlači alebo v iných všeobecne prístupných prostriedkoch masovej komunikácie, ktorými sú najmä televízia, rozhlas a internet, a to najmenej tri týždne pred jeho začatím.

Mestská firma, ktorá vyhlásila výberové konanie⁹, má povinnosť zriadiť výberovú komisiu a vymenovať jej členov. Členov výberovej komisie pri výberovom konaní na miesto štatutárneho orgánu vymenúva zriaďovateľ alebo zakladateľ. Ak zamestnávateľ nemá zriaďovateľa alebo zakladateľa, členov výberovej komisie vymenúje orgán štátnej správy, do ktorého pôsobnosti zamestnávateľ patrí. Výberová komisia má najmenej troch členov, z ktorých najmenej jedného člena určí zástupca zamestnancov. Celkový počet členov výberovej komisie je nepárny.

Voľné miesto vedúceho zamestnanca možno obsadiť bez výberového konania len do vymenovania po úspešnom vykonaní výberového konania podľa citovaného zákona, a to najdlhšie na šesť mesiacov.

Zákon ďalej stanovuje povinnosti a obmedzenia zamestnanca mestskej firmy pri výkone práce vo verejnom záujme:

⁸ Zákaz členstva v riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánoch právnických osôb sa nevzťahuje na tohto vedúceho zamestnanca, ak je vyslaný do riadiaceho, kontrolného alebo dozorného orgánu právnickej osoby zamestnávateľom a ak takáto činnosť vyplýva z výkonu jeho práce; tento vedúci zamestnanec nemôže od príslušnej právnickej osoby poberať odmenu, iný príjem alebo ďalšiu výhodu.

⁹ Výberové konanie sa uskutočňuje písomnou formou alebo pohovorom, alebo písomnou formou a pohovorom.

(1) Zamestnanec je povinný

- a) dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony, ostatné všeobecne záväzné právne predpisy a vnútorné predpisy a uplatňovať ich podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, rešpektovať a chrániť ľudskú dôstojnosť a ľudské práva,
- b) konať a rozhodovať nestranné a zdržať sa pri výkone práce vo verejnom záujme všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nestrannosť a objektívnosť konania a rozhodovania,
- c) zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone práce vo verejnom záujme a ktoré v záujme zamestnávateľa nemožno oznamovať iným osobám, a to aj po skončení pracovného pomeru; to neplatí, ak ho tejto povinnosti zbavil štatutárny orgán alebo ním poverený vedúci zamestnanec
- d) zdržať sa konania, ktoré by mohlo viesť k rozporu záujmov,
- e) nezneužívať informácie nadobudnuté v súvislosti a pri vykonávaní zamestnania vo vlastný prospech alebo v prospech blízkych osôb alebo iných fyzických osôb alebo právnických osôb; táto povinnosť platí aj po skončení pracovného pomeru,
- f) zdržať sa konania, z ktorého vyplývajú neoprávnené prisľuby alebo záväzky zaväzujúce zamestnávateľa,
- g) zabezpečiť hospodárne a účelné spravovanie a využívanie finančných zdrojov a zariadení, ktoré boli zamestnancovi zverené,
- h) oznámiť nadriadenému vedúcemu zamestnancovi, prípadne orgánu činnému v trestnom konaní stratu alebo poškodenie majetku vo vlastníctve alebo v správe zamestnávateľa,
- i) oznámiť zamestnávateľovi, že bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin alebo že bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony, alebo že jeho spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená.

(2) Zamestnanec nesmie

- a) vykonávať činnosť, ktorou by sa významnou mierou znižovala jeho dôstojnosť vo vzťahu k vykonávanej funkcii alebo by sa ohrozovala jeho nestrannosť,
- b) sprostredkovať pre seba alebo inú fyzickú osobu alebo právnickú osobu obchodný styk
 1. so štátom,
 2. s obcou,
 3. s vyšším územným celkom,
 4. so štátnym podnikom, štátnym účelovým fondom, s Fondom národného majetku Slovenskej republiky a s inou právnickou osobou zriadenou štátom,
 5. s rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, inou právnickou osobou zriadenou obcou,
 6. s rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, inou právnickou osobou zriadenou vyšším územným celkom alebo
 7. s inou právnickou osobou s majetkovou účasťou štátu, Fondu národného majetku SR, obce alebo vyššieho územného celku; to neplatí, ak takáto činnosť vyplýva zamestnancovi z výkonu práce vo verejnom záujme,
- c) požadovať alebo prijímať dary alebo iné výhody alebo navádzať iného na poskytovanie darov alebo iných výhod v súvislosti a pri výkone práce vo verejnom záujme; to neplatí, ak ide o dary alebo iné výhody poskytované obvykle pri výkone práce vo verejnom záujme alebo na základe zákona alebo zamestnávateľom,

- d) nadobúdať majetok od štátu, obce, vyššieho územného celku alebo Fondu národného majetku SR inak ako vo verejnej súťaži alebo vo verejnej dražbe, ak osobitný predpis neustanovuje inak, s výnimkou, ak obec alebo vyšší územný celok zverejní podmienky nadobudnutia majetku; to sa vzťahuje aj na osoby blízke zamestnancovi,
- e) používať symboly spojené s výkonom práce vo verejnom záujme na osobný prospech,
- f) zneužívať výhody vyplývajúce z výkonu práce vo verejnom záujme, a to ani po skončení výkonu týchto prác,
- g) poskytovať nepravdivé vyhlásenia súvisiace s vykonávaním práce vo verejnom záujme.

V zmysle zákona vedúci zamestnanec, ktorý vykonáva funkciu štatutárneho orgánu u zamestnávateľa mestskej firmy so stopercentnou majetkovou účasťou mesta, nesmie podnikáť alebo vykonávať inú zárobkovú činnosť a byť členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť; to neplatí, ak je tento vedúci zamestnanec vyslaný do riadiaceho, kontrolného alebo dozorného orgánu zamestnávateľom a ak takáto činnosť vyplýva z výkonu jeho práce alebo ak takúto činnosť vykonáva so súhlasom zamestnávateľa. Ostatní vedúci zamestnanci môžu podnikáť, vykonávať inú zárobkovú činnosť a byť členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť, len s predchádzajúcim písomným súhlasom zamestnávateľa.

2.3. Mestské firmy podľa Obchodného zákonníka (zákon SNR č. 513/1991 Z.z.)

Podľa obchodného zákonníka, ktorý upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním, je obchodná spoločnosť právnickou osobou založenou za účelom podnikania. Spoločnosťami sú verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť. Spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje.

Medzi najčastejšie využívané organizačno-právne formy subjektov, ktoré si samosprávy zakladajú na realizáciu podnikateľskej činnosti, patria spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti.

V zmysle zákona je najvyšším orgánom mestskej spoločnosti valné zhromaždenie¹⁰ spoločníkov, a do jeho pôsobnosti patrí:

- a) schválenie konaní urobených osobami konajúcimi v mene spoločnosti pred jej vznikom,
- b) schvaľovanie riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky a rozhodnutie o rozdelení zisku alebo úhrade strát,
- c) schvaľovanie stanov a ich zmien, ak zákon neustanovuje inak,

¹⁰ Valné zhromaždenie je schopné uznášania, ak sú prítomní spoločníci, ktorí majú aspoň polovicu všetkých hlasov, ak spoločenská zmluva neurčuje inak. V prípade stopercentných mestských firiem je valným zhromaždením štatutár mesta, čiže primátor.

- d) rozhodovanie o zmene spoločenskej zmluvy, ak je zákonom alebo spoločenskou zmluvou zverené do pôsobnosti valného zhromaždenia,
- e) rozhodovanie o zvýšení alebo znížení základného imania a rozhodovanie o nepeňažnom vklade,
- f) vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie konateľov,
- g) vymenovanie, odvolanie a odmeňovanie členov dozornej rady,
- h) vylúčenie spoločníka a rozhodovanie o podaní návrhu,
- i) rozhodovanie o zrušení spoločnosti alebo o zmene právnej formy, ak to spoločenská zmluva pripúšťa,
- j) rozhodovanie o schválení zmluvy o predaji podniku alebo zmluvy o predaji časti podniku,
- k) ďalšie otázky, ktoré do pôsobnosti valného zhromaždenia zveruje zákon, spoločenská zmluva alebo stanovy spoločnosti.

Štatutárnym orgánom spoločnosti je jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak. Konateľov vymenúva valné zhromaždenie z radov spoločníkov alebo iných fyzických osôb.

V prípade, že mestská firma spoločenskou zmluvou založí dozornú radu, dozorná rada:

- a) dohliada na činnosť konateľov,
- b) nahliada do obchodných a účtovných kníh a iných dokladov a kontroluje tam obsiahnuté údaje,
- c) preskúmava účtovné závierky, ktoré je spoločnosť povinná vyhotovovať podľa osobitného predpisu a návrh na rozdelenie zisku alebo úhradu strát a predkladá svoje vyjadrenie valnému zhromaždeniu,
- d) podáva správy valnému zhromaždeniu v lehote určenej spoločenskou zmluvou, inak raz ročne.

V zmysle zákona volí členov dozornej rady valné zhromaždenie, pričom platí, že členom dozornej rady nemôže byť konateľ spoločnosti a dozorná rada musí mať aspoň troch členov. Dozorná rada má ďalej právomoc zvolať valné zhromaždenie, ak to vyžadujú záujmy spoločnosti.

2.4. Mestské firmy podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám (zákon NR SR č. 211/2000 Z.z.)

Smerodajná definícia mestských firiem je podľa zákona č. 211/2000 o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám, bližšie definovaná v § 2 zák. č. 211/2000 Z. z. § 2 ods. 3 v spojení s § 3 ods. 2:

Povinné osoby

- (1) Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len „povinné osoby“) sú štátne orgány, obce, vyššie územné celky ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

- (2) Povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona.
- (3) *Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami podľa odseku 1 a 2.*

§ 3

- (1) Každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.
- (2) Povinná osoba podľa § 2 ods. 3 sprístupní iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí, o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.

2.5. Mestské firmy podľa zákona o verejnom obstarávaní (zákon NR SR č. 25/2006 Z.z.)¹¹

Tento zákon upravuje postavenie mestských firiem vo svetle verejného obstarávateľa: podľa § 6 ods. 2 až § 8 ods. 1 zákona:

§ 6 (2)

Právnická osoba podľa odseku 1 písm. d)¹² je osoba založená alebo zriadená na osobitný účel plnenia potrieb všeobecného záujmu, ktoré nemajú priemyselný alebo obchodný charakter, a

- a) je úplne alebo z väčšej časti financovaná verejným obstarávateľom podľa odseku 1 písm. a) až d),
- b) je kontrolovaná verejným obstarávateľom podľa odseku 1 písm. a) až d) alebo
- c) verejný obstarávateľ podľa odseku 1 písm. a) až d) vymenúva alebo volí viac ako polovicu členov jej riadiaceho orgánu alebo kontrolného orgánu.

§ 7

- (1) Ak verejný obstarávateľ poskytne osobe, ktorá nie je verejný obstarávateľ ani obstarávateľ, viac ako 50 % finančných prostriedkov na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác a na poskytnutie služieb, je táto osoba povinná postupovať ako tento verejný obstarávateľ podľa tohto zákona.
- (2) Ak verejný obstarávateľ poskytne osobe, ktorá nie je verejný obstarávateľ ani obstarávateľ, časť finančných prostriedkov predstavujúcich percentuálny podiel rovnaký alebo nižší ako 50 % finančných prostriedkov na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác a na poskytnutie služieb, je táto osoba povinná používať

¹¹ Účinnosť od: 1.8.2011

¹² (1) Verejný obstarávateľ na účely tohto zákona je

a) Slovenská republika zastúpená svojimi orgánmi,

b) obec,

c) vyšší územný celok,

d) právnická osoba, ktorá spĺňa požiadavky podľa odseku 2 citovanom vyššie (viď § 6 ods. 2)

e) združenie právnických osôb, ktorého členom je aspoň jeden z verejných obstarávateľov uvedených v písmenách a) až d)

f) právnická osoba, v ktorej verejný obstarávateľ podľa písmena a) až d) vykonáva priamu alebo nepriamu vylučnú kontrolu.7a)

- a) postup zadávania podprahových zákaziek podľa § 99 až 101, ak predpokladaná hodnota zákazky je rovnaká alebo vyššia ako finančný limit podľa § 4 ods. 5; pri zadávaní takej zákazky nie je táto osoba povinná vykonávať činnosti vo verejnom obstarávaní prostredníctvom odborne spôsobilej osoby,
 - b) postup zadávania zákaziek s nízkymi hodnotami podľa § 102, ak predpokladaná hodnota zákazky je nižšia ako finančný limit podľa § 4 ods. 5.13
- (3) Povinnosti podľa odseku 2 sa nevzťahujú na osobu, ktorá nie je verejný obstarávateľ ani obstarávateľ a získala finančné prostriedky na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác alebo na poskytnutie služieb podľa osobitného zákona.7aa“.
- (4) Ak verejný obstarávateľ poskytne obstarávateľovi finančné prostriedky na dodanie tovaru, na uskutočnenie stavebných prác a na poskytnutie služieb, je obstarávateľ povinný postupovať ako tento verejný obstarávateľ podľa tohto zákona.

§ 8

Obstarávateľ

(1) Obstarávateľ na účely tohto zákona je

- a) právnická osoba, na ktorú má verejný obstarávateľ priamy alebo nepriamy rozhodujúci vplyv na základe vlastníckeho práva, finančného podielu alebo pravidiel, ktorými sa spravuje, a vykonáva aspoň jednu z činností uvedených v odsekoch 3 až 914; rozhodujúcim vplyvom sa rozumie, že verejný obstarávateľ priamo alebo nepriamo
 1. vlastní väčšinu akcií alebo väčšinový obchodný podiel,
 2. ovláda väčšinový podiel na hlasovacích právach alebo
 3. vymenúva viac ako polovicu členov správneho orgánu alebo iného výkonného orgánu, alebo kontrolného orgánu,
- b) právnická osoba vykonávajúca aspoň jednu z činností uvedených v odsekoch 3 až 9 na základe osobitných práv alebo výlučných práv.

¹³ Pozri bližšie <http://www.vyvlastnenie.sk/predpisy/zakon-o-verejnom-obstaravani/>

¹⁴ Pozri bližšie zákon NR SR č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní v platnom znení.

3. ZABEZPEČOVANIE SLUŽIEB NA MIESTNEJ ÚROVNI

Vo všeobecnosti môže obec zabezpečovať služby na miestnej úrovni internými alebo externými formami. Medzi interné formy patrí poskytovanie priamo pracovníkmi obce alebo prostredníctvom samostatných právnych subjektov vytvorených obcou a produkujejúcich služby s využitím majetku alebo iných prostriedkov obce (rozpočtové a príspevkové organizácie, obchodné spoločnosti a družstvá). Externé formy sa realizujú prostredníctvom externých dodávateľov.

Formy zabezpečovania verejných služieb v obciach

a) interné formy:

- zabezpečovanie prostredníctvom pracovníkov obce;
- zabezpečovanie prostredníctvom príspevkovej organizácie obce;
- zabezpečovanie prostredníctvom rozpočtovej organizácie obce;
- zabezpečovanie prostredníctvom obchodných spoločností s majetkovou účasťou obce;

b) externé formy:

- zmluvné zabezpečovanie verejných služieb

Pri rozhodovaní orgánov miestnej samosprávy o poskytovaní služieb je nevyhnutné, aby zvažovali ich efektívnosť a kvalitu, a to nielen s ohľadom na svoje potreby, ale najmä s ohľadom na spôsob, akým občania vnímajú poskytované služby a aké skúsenosti s nimi majú. V tomto zmysle je najdôležitejšia kvalita verejných služieb poskytovaných občanom a ich spokojnosť ako zákazníkov.

3.1. Skúmané služby

Na základe zákonom definovaných kompetencií majú obce povinnosť zabezpečovať služby súvisiace so správou a údržbou verejnej zelene, miestnych komunikácií, verejného osvetlenia, cintorínov a služby súvisiace so zberom, s nakladaním a so zhodnocovaním odpadu. Zákon však vymedzuje obciam a mestám zabezpečovať aj iné služby.

Všeobecný popis o mestských firmách je založený na zisteniach týkajúcich sa obchodných spoločností s majetkovou účasťou miest, ktoré vyplynuli z projektu TIS „Otvorená samospráva 2010“ realizovaného na jeseň 2010. Predmetom tohto prieskumu bolo 100 najväčších miestnych samospráv v SR. Predmetom hlbšieho výskumu v rámci nášho monitoringu boli mestské firmy špecializované na technické služby a média – spoločnosti so stopercentnou majetkovou účasťou miest. V rámci 130 najväčších miest v SR boli totiž práve tieto dve oblasti zabezpečované stopercentne mestami vlastnými obchodnými spoločnosťami najčastejšie. Pri každom skúmanom aspekte ich fungovania uvádzame osobitne zistenia za celú SR a za pohraničné kraje SR.

4. PREHĽAD ZABEZPEČOVANÝCH SLUŽIEB PROSTREDNÍCTVOM OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ S MAJETKOVOU ÚČASŤOU OBCE

Mestá a obce hospodária s 3,5 miliardami eur ročne. V sto najväčších samosprávach Slovenska žije 2,7 milióna ľudí. V roku 2010 Transparency International Slovensko zhodnotila, nakoľko je vedenie týchto samospráv naklonené otvorenosti a transparentnosti voči svojim obyvateľom.¹⁵ Výstupom projektu bol rebríček transparentnosti samospráv založený na hodnotení poskytovania informácií ako aj rozsahu nimi zavedených protikorupčných mechanizmov.

Náš prieskum ukázal, že 100 najväčších miest má účasť v 363 obchodných spoločnostiach. 45 percent z nich (163) sú stopercentné podiely, ale v takmer rovnakom počte firiem (165) majú mestá menšinový podiel.

Tabuľka č. 1:

Obchodné spoločnosti sto najväčších samospráv podľa majetkovej účasti mesta

Obchodné spoločnosti samospráv	
majetková účasť	počet
Obchodné spoločnosti s majetkovou účasťou mesta - podiel 100 percent	163
Obchodné spoločnosti s majetkovou účasťou mesta – viac ako 50 a menej ako 100 percent	26
Obchodné spoločnosti s majetkovou účasťou mesta - podiel 50 percent	9
Obchodné spoločnosti s majetkovou účasťou mesta - podiel menší ako 50 percent	165

Zdroj: Autori na základe „Otvorená samospráva 2010“

Pre účely tejto štúdie sme na základe získaných informácií¹⁶ zostavili prehľad hlavných aktivít, v ktorých podnikajú mestá s minimálne 50 % majetkovou účasťou na Slovensku prostredníctvom svojich mestských firiem.

Oblasti podnikania majoritne mestských firiem sú trochu prekvapením. Ekonomický pohľad totiž hovorí, že verejný sektor by mal zabezpečovať vlastnými silami najmä také služby,

¹⁵ Pozri bližšie <http://samosprava.transparency.sk/sk/>

¹⁶ Zber dát sa uskutočnil v mesiaci september/október 2010 prostredníctvom oficiálnych internetových stránok obcí a ich podnikov ako aj cez odpovede sto najväčších samospráv na infožiadosti v oblasti politiky obecných podnikov a investícií.

ktoré sú ťažko merateľné – množstvom aj kvalitou. Čiže mestské médiá áno, ale údržba komunikácií nie. Vlastníctvo mestských firiem je však na Slovensku viac tradicionalistické a menej sa riadi hľadiskami efektívnosti, ako ukazuje nasledujúca tabuľka. Výrazné angažovanie sa verejného sektora v oblastiach ako sú technické služby, správa bytov alebo lesov považujeme za dedičstvo z čias komunistického režimu, kedy aj tieto oblasti boli vo verejnom vlastníctve a správe verejných inštitúcií.

Tabuľka č. 2:

Najrozšírenejšie oblasti podnikania mestských firiem s majetkovou účasťou mesta 50 percent a viac

Poradie	Najrozšírenejšie oblasti podnikania mestských firiem s majetkovou účasťou mesta 50 % a viac	Počet
1.	LETNÁ A ZIMNÁ ÚDRŽBA KOMUNIKÁCIÍ	39
2.	SPRÁVA BYTOVÉHO A NEBYTOVÉHO FONDU	36
3.	VÝROBA A ROZVOD TEPLA	23
4.	MESTSKÁ TELEVÍZIA	21
5.	ODVOZ A LIKVIDÁCIA KOMUNÁLNEHO ODPADU	18
6.	MESTSKÉ LESY	16
7.	ÚDRŽBA VEREJNEJ ZELENE	15
8.	PREVÁDZKA ŠPORTOVÍSK	15
9.	PRENÁJOM NEHNUTEĽNOSTÍ	14
10.	REKREAČNÉ ZARIADENIE	9
	iné ¹⁸	84

Zdroj: Autori na základe „Otvorená samospráva 2010“

Na základe získaných informácií¹⁸ sme sa pozreli bližšie na odpovede sto najväčších samospráv vo vzťahu k obchodným spoločnostiam, v ktorých má daná samospráva väčšinový podiel. Presne 29 percent (počtom 29 samospráv) zo sto najväčších samospráv vo svojej odpovedi uviedlo, že na svojej internetovej stránke trvalo zverejňuje výročné správy všetkých obchodných spoločností s väčšinovým podielom. Väčšina opýtaných samospráv, 61 percent (počtom 61 samospráv) však daný dokument nespístupňuje verejnosti na svojej oficiálnej stránke.¹⁹

¹⁷ doprava, parkovanie, správa priemyselnej zóny, športový klub, cintorínske služby, stavebná spoločnosť, hotelierstvo, verejné osvetlenie, obchodná a poradenská činnosť, a iné.

¹⁸ projekt Otvorená samospráva 2010

¹⁹ zvyšných 10 percent samospráv sa daná otázka netýkala

Tabuľka č 3:

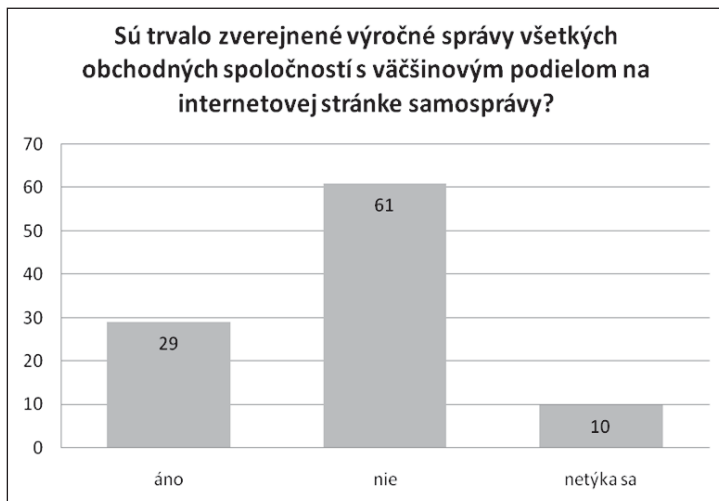
Zverejnenie výročných správ všetkých obchodných spoločností s väčšinovým podielom na internetovej stránke samosprávy²⁰

Odpoveď	Sú trvalo zverejnené (na internetovej stránke samosprávy) výročné správy všetkých obchodných spoločností s väčšinovým podielom samosprávy?
ÁNO	Banská Štiavnica, Bánovce nad Bebravou, Bratislava – Dúbravka, Bratislava – Petržalka, Bratislava - Podunajské Biskupice, Dolný Kubín, Dubnica nad Váhom, Humenné, Košice, Košice - Sídlisko KVP, Liptovský Mikuláš, Moldava nad Bodvou, Myjava, Partizánske, Pezínok, Prievidza, Rožňava, Ružomberok, Senec, Senica, Skalica, Spišská Nová Ves, Stará Ľubovňa, Stará Turá, Svidník, Šaľa, Šurany, Topoľčany, Veľký Meder
NIE	Banská Bystrica, Bardejov, Bratislava, Bratislava - Devínska Nová Ves, Bratislava – Rača, Bratislava – Ružinov, Bratislava - Staré Mesto, Bratislava – Vrakuňa, Brezno, Bytča, Čadca, Detva, Dunajská Streda, Filakovo, Galanta, Handlová, Hlohovec, Holíč, Kežmarok, Kolárovo, Komárno, Košice – Juh, Košice – Západ, Krompachy, Levice, Levoča, Lučenec, Malacky, Martin, Michalovce, Modra, Nitra, Nová Dubnica, Nové Mesto nad Váhom, Nové Zámky, Piešťany, Poprad, Považská Bystrica, Prešov, Púchov, Revúca, Rimavská Sobota, Sabinov, Sečovce, Sereď, Smižany, Snina, Stropkov, Stupava, Šamorín, Štúrovo, Trebišov, Trenčín, Trnava, Tvrdošín, Veľký Krtíš, Vráble, Vranov nad Topľou, Zvolen, Žiar nad Hronom, Žilina
NETÝKA SA	Bratislava - Karlova Ves, Bratislava - Nové Mesto, Košice - Dargovských hrdinov, Košice – Nad Jazerom, Košice – Sever, Košice - Sídlisko Ťahanovce, Košice - Staré Mesto, Kysucké Nové Mesto, Veľké Kapušany, Zlaté Moravce

Zdroj: Autori na základe „Otvorená samospráva 2010“

Graf č. 1:

Zverejnenie výročných správ všetkých obchodných spoločností s väčšinovým podielom samosprávy na internetovej stránke samosprávy

Zdroj: Autori na základe „Otvorená samospráva 2010“

²⁰ údaje získané na základe odpovedí samospráv zaslaných na základe žiadostí TIS podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám

S cieľom sledovať kvalitu informovanosti cez internetové stránky firiem a samospráv sme sa pozreli na aj prepojenosť internetovej stránky mestskej firmy so stránkou samosprávy.

Tabuľka č. 4:

Prepojenie internetových stránok firiem samosprávy so stránkou samosprávy

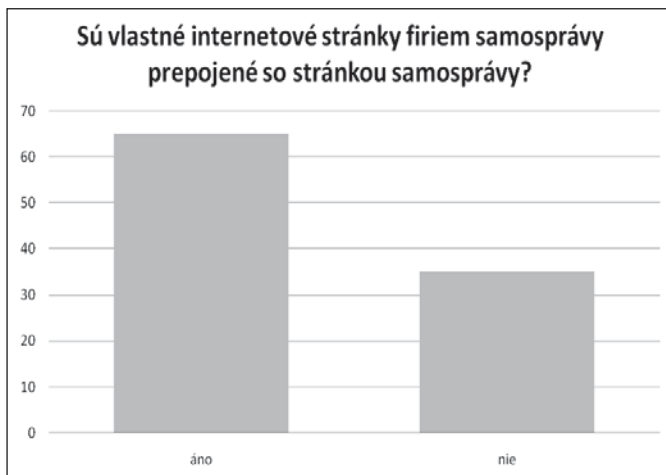
Odpoveď	Sú vlastné internetové stránky firiem samosprávy prepojené so stránkou samosprávy?
ÁNO	Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Bardejov, Bratislava, Bratislava - Devínska Nová Ves, Bratislava – Dúbravka, Bratislava - Nové Mesto, Bratislava – Vrakuňa, Brezno, Detva, Dolný Kubín, Filakovo, Galanta, Handlová, Holíč, Humenné, Komárno, Levice, Liptovský Mikuláš, Košice - Staré Mesto, Žiar nad Hronom, Rožňava, Púchov, Kolárovo, Košice, Košice – Juh, Krompachy, Kysucké Nové Mesto, Levoča, Malacky, Martin, Michalovce, Modra, Moldava nad Bodvou, Nová Dubnica, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Pezinok, Poprad, Považská Bystrica, Prešov, Revúca, Rimavská Sobota, Sabinov, Sereď, Stará Ľubovňa, Skalica, Smižany, Snina, Spišská Nová Ves, Stará Turá, Svidník, Šala, Šamorín, Štúrovo, Šurany, Trebišov, Trenčín, Trnava, Tvrdošín, Veľký Krtíš, Veľký Meder, Vranov nad Topľou, Zlaté Moravce, Žilina
NIE	Bratislava - Karlova Ves, Bratislava – Petržalka, Bratislava - Podunajské Biskupice, Bratislava – Rača, Bratislava – Ružinov, Bratislava - Staré Mesto, Bánovce nad Bebravou, Bytča, Čadca, Dubnica nad Váhom, Dunajská Streda, Hlohovec, Kežmarok, Košice - Dargovských hrdinov, Košice - Sídlisko KVP, Košice - Nad jazerom, Košice – Sever, Košice - Sídlisko Ťahanovce, Košice – Západ, Lučenec, Myjava, Nitra, Nové Zámky, Piešťany, Prievidza, Ružomberok, Senec, Sečovce, Senica, Stropkov, Stupava, Topoľčany, Veľké Kapušany, Vrábľa, Zvolen

Zdroj: Autori na základe „Otvorená samospráva 2010“

Pre lepšiu prehľadnosť je tento fakt uvedený aj v grafe.

Graf č. 2:

Prepojenie internetových stránok firiem samosprávy so stránkou samosprávy

Zdroj: Autori na základe „Otvorená samospráva 2010“

Približne dve tretiny samospráv (65) na svoje internetové stránky umiestnilo aj odkazy na vlastné internetové stránky mestských firiem, čo podľa nášho názoru prispieva k vyššej transparentnosti týchto organizácií aj samotného mesta. Tretina samospráv (35) tak nerobí.

5. ANALÝZA MESTSKÝCH FIRIEM NA VYBRANOM SÚBORE OBCÍ

Pri hlbšom výskume sme sa v Transparency International Slovensku zamerali na dva druhy firiem plne vlastnených mestami – technické služby a mestské médiá. Sú to obchodné spoločnosti, ktoré sú na Slovensku zastúpené najviac v segmente plne vlastnených obchodných spoločností mestami. Takéto firmy aj legislatíva považuje za inú organizačnú formu verejného sektora²¹ – skrátka, aj keď je to firma, v princípe by sa mala správať ako mesto. V tejto kapitole predstavujeme výsledky uskutočnených analýz.

5.1. Výberový súbor obcí

V Slovenskej republike existuje 2 891 obcí²², v ktorých pôsobia orgány miestnych samospráv. Pre potreby tejto štúdie tvorili základný súbor. Výskum sa uskutočnil na výberovom súbore – vzorke **33²³ obcí SR**. Technické služby ako stopercentné firmy pôsobia v 22 mestách, mediálne firmy v 15 mestách.

Podskupinou sú kraje, ktoré susedia s Maďarskou republikou (Bratislavský, Trnavský Nitriansky, Banskobystrický a Košický kraj). Technické služby ako stopercentnú firmu má v rámci tejto podskupiny 13 miest, mediálne firmy 9 miest.

5.2 Mestské firmy – technické služby

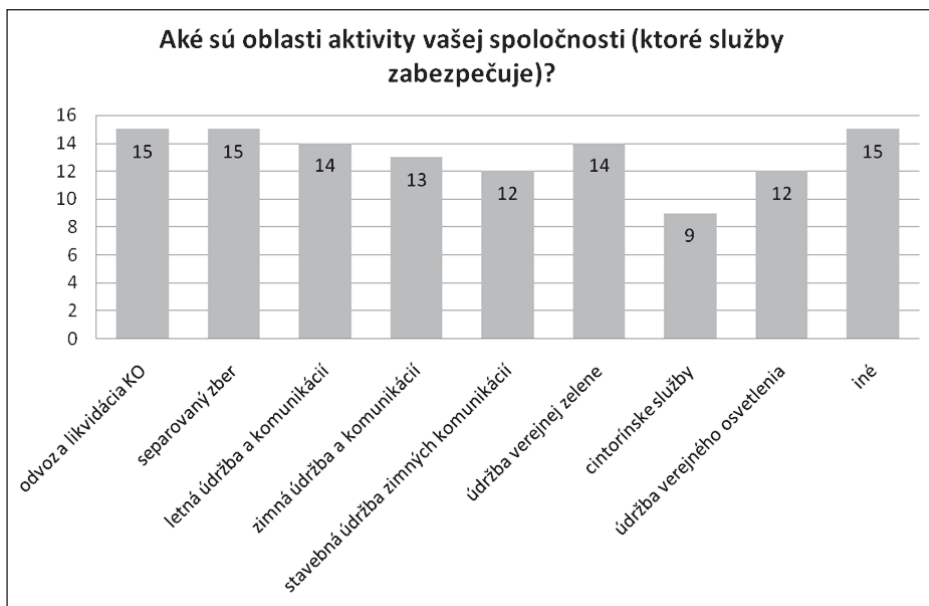
Technické služby je sumárny názov pre rôzne služby technického charakteru, ktoré musí zo zákona vykonávať každá samospráva. Preto nás zaujímalo, čo všetko majú mestské technické služby ako firmy v portfóliu svojej činnosti.

²¹ Musia napríklad plne poskytovať informácie v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám, obec im môže zadať zákazku bez súťaže atď.

²² za rok 2010

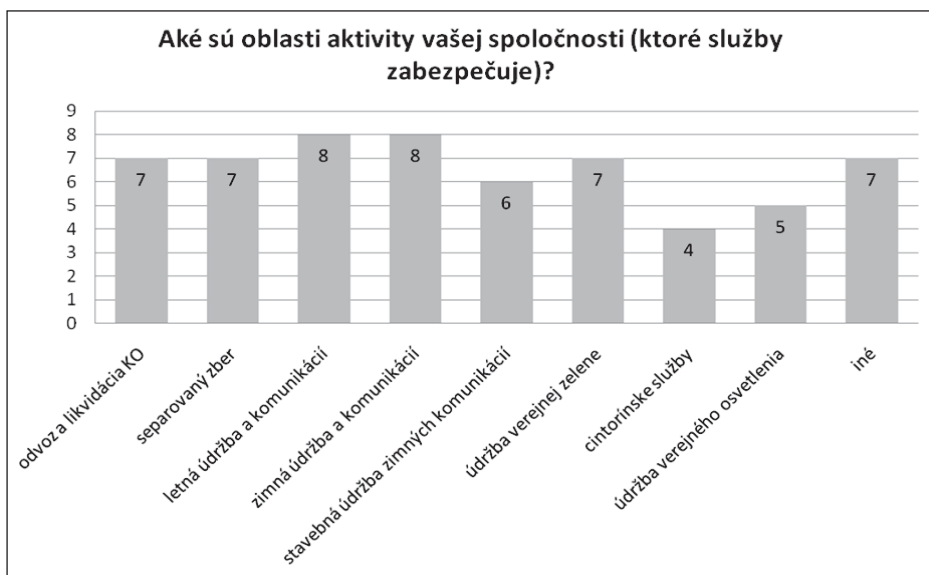
²³ pri samosprávach Bratislava – Ružinov, Hlohovec, Dolný Kubín a Stará Ľubovňa boli predmetom skúmania oba druhy firiem plne vlastnených mestami – technické služby aj mestské médiá

Graf č. 3:
Oblasti aktivity mestských firiem – technických služieb (SR)

Zdroj: autori

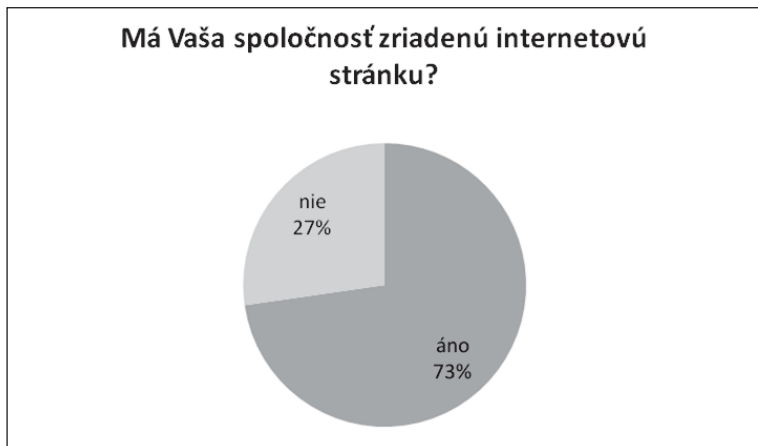
Graf č. 4:
Oblasti aktivity mestských firiem - technických služieb (pohraničné kraje SR - MR)

Zdroj: autori

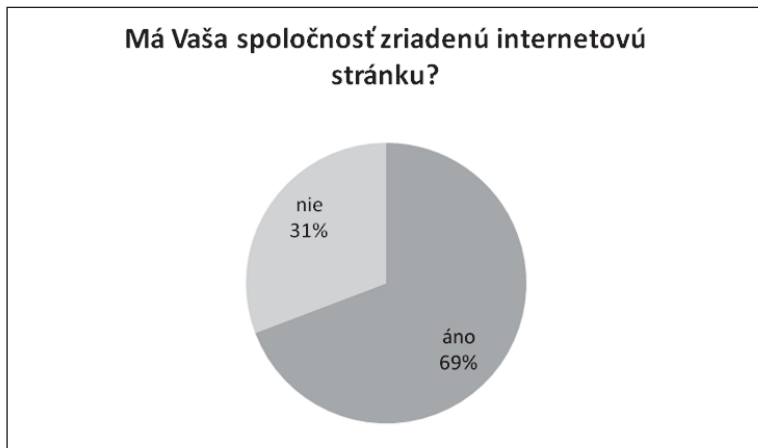
V súčasnosti najjednoduchší spôsob ako zabezpečiť informovanosť o akejkoľvek spoločnosti, je zriadenie vlastnej internetovej stránky. Vzhľadom na viaceré povinnosti vyplývajúce zo súvisiacej legislatívy je to dokonca nevyhnutnosťou.

Graf č. 5:
Existencia internetovej stránky (SR)

Zdroj: autori

Graf č. 6:
Existencia internetovej stránky (pohraničné kraje SR - MR)

Zdroj: autori

Vlastné internetové stránky ako základný komunikačný nástroj má zriadených väčšina mestských firiem – technických služieb (16 v prípade celej SR resp. 9 v pohraničných krajoch), stále však nie všetky (6 resp. 4). Je to škoda, pretože internetové stránky umožňujú posunúť výrazne dopredu transparentnosť mestských firiem.

Ako už bolo spomenuté, najčastejšou formou mestských firiem sú spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti. V zmysle obchodného zákonníka sú orgánmi a.s. predstavenstvo a dozorná rada, orgánmi spol. s r.o. sú konateľ – a nepovinne – dozorná rada. V akciovej spoločnosti zvyčajne býva zriadená aj pozícia riaditeľa (nie je však štatutárom), v spoločnostiach s ručením obmedzeným niekedy riaditeľ (rovnako nie je štatutárom) je, inokedy je táto pozícia zlúčená s konateľom spoločnosti. Zaujímalo nás, akým spôsobom sú vytvárané orgány spoločností.

Tabuľka č. 5:
Spôsob vytvárania dozornej rady (SR)

	Spôsob vytvárania dozornej rady
Bratislava	Volí ju valné zhromaždenie
Bratislava - Ružinov	V súlade so Stanovami spoločnosti, členov z radov poslancov a zamestnancov podniku na funkčné obdobie odsúhlasuje Miestne zastupiteľstvo uznesením
Topoľčany	Vymenováva a odvoláva najvyšší orgán spoločnosti – Valné zhromaždenie.
Hlohovec	Na návrh Valného zhromaždenia schvaľuje Mestské zastupiteľstvo
Košice - Juh	Voľbou v zmysle ustanovenia 11 ods.4 písm I zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Z. z.
Senica	Valné zhromaždenie spoločnosti: poslanci MsZ + primátor a je tvorená z poslancov MsZ a pracovníkov MsÚ
Žiar nad Hronom	Členov DR volí a odvoláva valné zhromaždenie po predchádzajúcom schválení v MsZ
Malacky	Členov dozornej rady navrhuje a schvaľuje Valné zhromaždenie
Detva	Mestským zastupiteľstvom, Valným zhromaždením
Sabinov	Volená Valným zhromaždením
Vráble	Je schvaľovaná MsZ
Stupava	Dozornú radu spoločnosti schvaľuje mestské zastupiteľstvo v Stupave (16.12.2010- uznesenie E/5), rozhodnutie Valného zhromaždenia (11.1.2011) Zmluva o výkone funkcie člena dozornej rady (11.1.2011) podpísaná konateľom
Krupina	Dozornú radu určí valné zhromaždenie na svojom prvom zasadnutí. Bude zložená z troch členov. Ich mená a adresy budú registrovému súdu oznámené dodatočne
Prešov	Menovaním Valného zhromaždenia
Prievidza	Volená valným zhromaždením spoločnosti
Partizánske	Vymenúva v súlade so zakladateľskou listinou valné zhromaždenie spoločnosti
Snina	O vytvorení dozornej rady spoločnosti rozhodol zakladateľ – Mesto Snina v zakladateľskej listine. Volí ju
Dolný Kubín	Členovia dozornej rady sú menovaní valným zhromaždením. V súčasnosti máme 5-člennú DR
Púchov	členov DR menuje a odvoláva Valné zhromaždenie. Zloženie DR schvaľuje MsZ
Kežmarok	Voľba dozornej rady spoločnosti Mestským zastupiteľstvom v Kežmarku, menovanie dozornej rady valným zhromaždením spoločnosti
Stará Ľubovňa	Voľbou v Mestskom zastupiteľstve
Nová Dubnica	Volená valným zhromaždením

Zdroj: autori

Tabuľka č. 6:
Spôsob vytvárania dozornej rady (pohraničné kraje SR - MR)

	Spôsob vytvárania dozornej rady
Bratislava	Volí ju valné zhromaždenie
Bratislava - Ružinov	V súlade so Stanovami spoločnosti, členov z radov poslancov a zamestnancov podniku na funkčné obdobie odsúhlasuje Miestne zastupiteľstvo uznesením
Topoľčany	Vymenováva a odvoláva najvyšší orgán spoločnosti – Valné zhromaždenie.
Hlohovec	Na návrh Valného zhromaždenia schvaľuje Mestské zastupiteľstvo
Košice - Juh	Voľbou v zmysle ustanovenia 11 ods.4 písm L zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Z. z.
Senica	Valné zhromaždenie spoločnosti: poslanci MsZ + primátor a je tvorená z poslancov MsZ a pracovníkov MsÚ
Žiar nad Hronom	Členov DR volí a odvoláva valné zhromaždenie po predchádzajúcom schválení v MsZ
Malacky	Členov dozornej rady navrhuje a schvaľuje Valné zhromaždenie
Detva	Mestským zastupiteľstvom, Valným zhromaždením
Sabinov	Volená Valným zhromaždením
Vráble	Je schvaľovaná MsZ
Stupava	Dozornú radu spoločnosti schvaľuje mestské zastupiteľstvo v Stupave (16.12.2010- uznesenie E/5), rozhodnutie Valného zhromaždenia (11.1.2011) Zmluva o výkone funkcie člena dozornej rady (11.1.2011) podpísaná konateľom
Krupina	Dozornú radu určí valné zhromaždenie na svojom prvom zasadnutí. Bude zložená z troch členov. Ich mená a adresy budú registrovému súdu oznámené dodatočne

Zdroj: autori

Tabuľka č. 7:
Spôsob vytvárania riadiacich orgánov spoločnosti (predstavenstvo, konatelia, riaditeľ spoločnosti) (SR)

	Riadiace orgány – spôsob menovania
Bratislava	Riaditeľ - predstavenstvom, Predstavenstvo - valným zhromaždením
Bratislava - Ružinov	V súlade so stanovami spoločnosti - predstavenstvo odsúhlasuje Miestne zastupiteľstvo uznesením na dvojročné funkčné obdobie a výber riaditeľa prebieha na základe výberového konania
Topoľčany	Riadiace orgány spoločnosti (predstavenstvo, konateľ, riaditeľ spoločnosti) vymenováva a odvoláva Valné zhromaždenie
Hlohovec	Konateľa menuje Valné zhromaždenie a schvaľuje Mestské zastupiteľstvo
Košice - Juh	Voľbou v zmysle ustanovenia 11 ods.4 písm L zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Z. z.
Senica	Schvaľuje mestské zastupiteľstvo
Žiar nad Hronom	Rozhodnutím VZ po predchádzajúcom schválení v MsZ
Malacky	Riadiace orgány spoločnosti navrhuje a schvaľuje Valné zhromaždenie
Detva	Výberovým konaním
Sabinov	VZ – schvaľuje mestské zastupiteľstvo, Konateľ - rozhodnutím Valného zhromaždenia
Vráble	Konateľ – primátorom mesta

Stupava	Podľa Zakladateľskej listiny vymenovanie a odvolanie konateľa spoločnosti a členov dozornej rady musí byť schválené mestským zastupiteľstvom. Riaditeľa spoločnosti menuje do funkcie konateľ spoločnosti v zmysle Organizačného poriadku a Stanov spoločnosti. Na funkciu riaditeľa vypísal konateľ spoločnosti výberové konanie
Krupina	Valné zhromaždenie
Prešov	Predstavenstvo-menovaním Valného zhromaždenia. Výkonný riaditeľ-v zmysle stanov, menovaním predstavenstvom
Prievidza	Rozhodnutím jediného spoločníka na valnom zhromaždení
Partizánske	Pôsobnosť valného zhromaždenia vykonáva zakladateľ a jediný spoločník prostredníctvom svojho štatutárneho zástupcu – primátora mesta v súlade so zakladateľskou listinou spoločnosti
Snina	Orgány spoločnosti: valné zhromaždenie, konateľ, dozorná rada. Konateľa spoločnosti vymenovalo valné zhromaždenie po predchádzajúcom výberovom konaní v roku 2007.
Dolný Kubín	Najvyšším orgánom spoločnosti je valné zhromaždenie, jeho pôsobenie vykonáva Mesto Dolný Kubín ako jediný spoločník prostredníctvom primátora a poslancov. Štatutárnym orgánom spoločnosti je konateľ, ktorý je menovaný valným zhromaždením a na jeho činnosť dohliada dozorná rada
Púchov	Konateľ a riaditeľ spoločnosti vzišiel z radov zamestnancov
Kežmarok	Voľba konateľov spoločnosti Mestským zastupiteľstvom v Kežmarku, menovanie do funkcie konateľov valným zhromaždením spoločnosti
Stará Ľubovňa	Konateľ – výkonný riaditeľ, bol na základe výberového konania v zmysle zákona NR SR č. 552 /2003 Z.z., volený Mestským zastupiteľstvom
Nová Dubnica	Výberové konanie

Zdroj: autori

Tabuľka č. 8:

Spôsob vytvárania riadiacich orgánov spoločnosti (predstavenstvo, konatelia, riaditeľ spoločnosti) (pohraničné kraje SR - MR)

	Riadiace orgány – spôsob menovania
Bratislava	Riaditeľ - predstavenstvom, Predstavenstvo - valným zhromaždením
Bratislava - Ružinov	V súlade so Stanovami spoločnosti - predstavenstvo odsúhlasuje Miestne zastupiteľstvo uznesením na 2 ročné funkčné obdobie a vyber riaditeľa prebieha na základe výberového konania
Topoľčany	Riadiace orgány spoločnosti (predstavenstvo, konateľ, riaditeľ spoločnosti) vymenováva a odvoláva Valné zhromaždenie.
Hlohovec	Konateľa menuje Valné zhromaždenie a schvaľuje Mestské zastupiteľstvo
Košice - Juh	Voľbou v zmysle ustanovenia 11 ods. 4 písm L zákona o obecnom zriadení č. 369/1990 Z. z.
Senica	Schvaľuje mestské zastupiteľstvo
Žiar nad Hronom	Rozhodnutím VZ po predchádzajúcom schválení v MsZ
Malacky	Riadiace orgány spoločnosti navrhuje a schvaľuje Valné zhromaždenie.
Detva	Výberovým konaním
Sabinov	VZ – schvaľuje mestské zastupiteľstvo, Konateľ - rozhodnutím Valného zhromaždenia

Vráble	Konateľ – primátorom mesta
Stupava	Podľa Zakladateľskej listiny vymenovanie a odvolanie konateľa spoločnosti a členov dozornej rady musí byť schválené mestským zastupiteľstvom. Riaditeľa spoločnosti menuje do funkcie konateľ spoločnosti v zmysle Organizačného poriadku a Stanov spoločnosti. Na funkciu riaditeľa vypísal konateľ spoločnosti výberové konanie.
Krupina	Valné zhromaždenie

Zdroj: autori

Orgány spoločností (riaditelia, konatelia, členovia predstavenstiev a dozorných rád) sa obsadzujú prevažne priamo, bez výberového konania. Kým v prípade dozorných orgánov je obsadenie týchto pozícií priamo (takmer vždy mestskými poslancami²⁴) v poriadku (úlohou poslancov je aj kontrolovať), riadiť podnikateľský subjekt by mal skúsený manažér – a najlepšou cestou ako ho nájsť, je výberové konanie.

Nasledujúce tabuľky a grafy hovoria o personálnej politike mestských firiem – spôsobe prijímania zamestnancov, ich počte a prieniku zamestnancov a poslancov mestského zastupiteľstva.

Tabuľka č. 9:

Spôsob prijímania zamestnancov spoločnosti do pracovného pomeru (SR)

	Spôsob prijímania zamestnancov
Bratislava	Výberovým konaním
Bratislava - Ružinov	V súlade so Zákonníkom práce a zák.č.552/2003 Z.z.o výkone práce vo verejnom záujme
Topoľčany	Zamestnanci spoločnosti sú do pracovného pomeru prijímaní na základe výberového konania
Hlohovec	Na základe pracovného pohovoru
Košice - Juh	Na základe pohovoru a uzavretím pracovnej zmluvy resp. dohodou
Senica	Odborná spôsobilosť, výberové konanie
Žiar nad Hronom	Na základe prejavenej záujmu formou žiadosti sa uchádzači vyberajú podľa potreby formou pohovoru a podľa kvalifikačných predpokladov na konkrétnu prácu a postupom uvedeným v par. 41 Z.práce
Malacky	Zamestnancov si vyberá vedúci strediska a schvaľuje vedúci organizácie
Detva	Pracovným pohovorom
Sabinov	Osobný pohovor
Vráble	Pohovorom
Stupava	Z vedenej databázy uchádzačov o zamestnanie v spoločnosti podľa potreby obsadenia pracovnej pozície a po konzultácii s priamym nadriadeným prijíma zamestnanca do pracovného pomeru riaditeľ spoločnosti
Krupina	Výberom uchádzačov, ktorí najlepšie spĺňajú požadované kritériá

²⁴ Rozsah obsadenia tejto pozície poslancami nevieme presne vyčíslit', na základe našich znalostí a pozorovaní situácie v samospráve, však možno uviesť, že zastúpenie poslancov na postoch členov dozorných rád je veľmi vysoké. Len zriedkavo je táto pozícia obsadená zamestnancom mestského úradu alebo iným neposlancom.

Prešov	Prijem nových zamestnancov do pracovného pomeru je minimálny, počet zamestnancov v spoločnosti je každým rokom nižší. Pracovný pomer uzatvárame na dobu určitú, väčšinou sa jedná o zastupovanie zamestnanca počas dlhodobej PN. Nových zamestnancov oslovujeme na základe evidovaných žiadostí o zamestnanie, konkrétny výber má na starosti vedúci príslušnej prevádzky
Prievidza	Pracovným pohovorom
Partizánske	Na základe žiadosti, výberom podľa potreby odbornosti
Snina	Na miestach vedúcich pracovníkov, vedúcich prevádzok riadnym výberovým konaním. Do robotníckych profesií vlastným výberom z evidovaných žiadostí na ÚPSVR alebo kombináciou týchto postupov.o prijatie do pracovného pomeru, prípadne z uchádzačov
Dolný Kubín	Pracovníci sú prijímaní na základe písomných žiadostí, ktoré máme v evidencii. Po osobnom pohovore všetkých pozvaných záujemcov je vybraný nový zamestnanec. Nového zamestnanca vyberá komisia v zložení: konateľ, priamy nadriadený a zamestnanec hosp. správy - personalista alebo hl. ekonóm. V prípade nízkeho záujmu o niektoré pracovné pozície požiadame o sprostredkovanie úrad práce
Púchov	Na základe žiadostí uchádzačov, osobnými pohovormi a potom je rozhodnuté o prijatí resp. neprijatí
Kežmarok	Na základe prevádzkových potrieb spoločnosti a na základe žiadosti zamestnanca, Žiadateľ musí spĺňať odborné a kvalifikačné požiadavky, prípadne prax v odbore
Stará Ľubovňa	Na základe žiadostí a potrieb spoločnosti, V súvislosti so sezónnymi prácami, V spolupráci s ÚPSVaR
Nová Dubnica	Na základe žiadosti a následnej praktickej skúšky

Zdroj: autori

Tabuľka č. 10:

Spôsob prijímania zamestnancov spoločnosti do pracovného pomeru (pohraničné kraje SR - MR)

	Spôsob prijímania zamestnancov
Bratislava	Výberovým konaním
Bratislava - Ružinov	V súlade so Zákonníkom práce a zák.č.552/2003 Z.z.o výkone práce vo verejnom záujme
Topoľčany	Zamestnanci spoločnosti sú do pracovného pomeru prijímaní na základe výberového konania.
Hlohovec	Na základe pracovného pohovoru.
Košice - Juh	Na základe pohovoru a uzavretím pracovnej zmluvy resp. dohodou
Senica	Odborná spôsobilosť, výberové konanie
Žiar nad Hronom	Na základe prejaveneho záujmu formou žiadosti sa uchádzači vyberajú podľa potreby formou pohovoru a podľa kvalifikačných predpokladov na konkrétnu prácu a postupom uvedeným v par. 41 Z.práce
Malacky	Zamestnancov si vyberá vedúci strediska a schvaľuje vedúci organizácie
Detva	Pracovným pohovorom
Sabinov	Osobný pohovor

Vráble	Pohovorom
Stupava	Z vedenej databázy uchádzačov o zamestnanie v spoločnosti podľa potreby obsadenia pracovnej pozície a po konzultácii s priamym nadriadeným prijíma zamestnanca do pracovného pomeru riaditeľ spoločnosti.
Krupina	Výberom uchádzačov, ktorí najlepšie spĺňajú požadované kritériá

Zdroj: autori

Zamestnanci technických služieb sú do pracovného pomeru prijímaní väčšinou priamy výberom, niekedy na základe databázy uchádzačov vedenej vo firme.

Tabuľka č. 11:

Výskyt poslancov MsZ na zamestnaneckých pozíciách v spoločnosti (SR)

	meno a priezvisko, názov pracovnej pozície
Bratislava	-
Bratislava - Ružinov	-
Topoľčany	Poslanec mestského zastupiteľstva Ing. Peter Žembera – od 1.6.2010 konateľom spoločnosti, od 3.11.2010 – riaditeľom spoločnosti v pracovnom pomere
Hlohovec	Silvia Rybníkárová, referent techn.služieb, 1.1.2011, Ing. Martin Balla, samostatný referent techn.služieb, 4.7.2006
Košice - Juh	-
Senica	-
Žiar nad Hronom	Mgr.Peter Antal - konateľ, 9.5.2011
Malacky	-
Detva	-
Sabinov	Ing. P. Dedina, vedúci prevádzky, 1.6.2009
Vráble	-
Stupava	Mgr. Pavel Slezák – konateľ spoločnosti od 11.1.2011 – primátor mesta
Krupina	-
Prešov	Pracovná zmluva: Ing. Bodnár Mikuláš, referent nákupu, archivár
Prievidza	-
Partizánske	RNDr. Mária Jančová – námestník pre odpadové hospodárstvo - od 21.12.2010, Ing. Miroslav Kohút – vedúci strediska vonkajšia údržba mesta - od 02.05.2011
Snina	-
Dolný Kubín	Pavol Heško, konateľ
Púchov	-
Kežmarok	-
Stará Ľubovňa	Ing. Štefan Mikuš; konateľ – výkonný riaditeľ; 1.4.2004
Nová Dubnica	-

Zdroj: autori

Tabuľka č. 12:**Výskyt poslancov MsZ na zamestnaneckých pozíciách v spoločnosti (pohraničné kraje SR - MR)**

	meno a priezvisko, názov pracovnej pozície
Bratislava	-
Bratislava - Ružinov	-
Topoľčany	Poslanec mestského zastupiteľstva Ing. Peter Žembera – od 1.6.2010 konateľom spoločnosti, od 3.11.2010 – riaditeľom spoločnosti v pracovnom pomere.
Hlohovec	Silvia Rybníkárová, referent techn.služieb, 1.1.2011, Ing. Martin Balla, samostatný referent techn.služieb, 4.7.2006
Košice - Juh	-
Senica	-
Žiar nad Hronom	Mgr.Peter Antal - konateľ, 9.5.2011
Malacky	-
Detva	-
Sabinov	Ing. P. Dedina, vedúci prevádzky, 1.6.2009
Vráble	-
Stupava	Mgr. Pavel Slezák – konateľ spoločnosti od 11.1.2011 – primátor mesta
Krupina	-

Zdroj: autori

V 9 prípadoch v rámci celej krajiny a v 5 prípadoch v pohraničných krajoch SR sme našli na zamestnaneckých pozíciách poslancov. V tomto prípade podľa nášho názoru dochádza ku konfliktu záujmov, pretože mestskí poslanci rozhodujú o rozpočte a tým aj o množstve zákaziek pre mestskú firmu. Treba však povedať, že tento konflikt záujmov je slovenskou legislatívou tolerovaný (zakázané je iba vykonávanie pracovného pomeru priamo na mestskom úrade). Táto rozdielna právna úprava konfliktu záujmov v rozpočtových a príspevkových organizáciách na jednej strane a mestských firmách na druhej strane je ešte zjavnejšia pri postoch riaditeľov – mestský poslanec nesmie byť napríklad riaditeľomestskej školy ale môže byť riaditeľomestskej firmy.

Ďalšie dve otázky sa v našom prieskume týkali spôsobu verejného obstarávania ako procesu, ktorým nakupuje verejný sektor tovary, služby a verejné práce. Práve pri verejnom obstarávaní sa dajú ušetriť nezanedbateľné verejné zdroje.

Prvá otázka smerovala k tomu, či mestské firmy – technické služby využívajú pri verejnom obstarávaní elektronické aukcie. Z ich odpovedí vyplynulo, že žiadna z opýtaných spoločností nepoužila elektronické aukcie pri verejnom obstarávaní od januára 2011. Mestské firmy teda nevyužívajú najefektívnejšiu formu verejného obstarávania, ktorá okrem finančných úspor znamená veľký prínos v oblasti spravodlivosti a transparentnosti.²⁵

Iným indikátorom je využívanie súťažných metód verejného obstarávania resp. – v minimalistickej verzii – využívanie verejného obstarávania vôbec.

²⁵ K uvedenej problematike pozri napríklad publikáciu TIS Sičáková-Beblavá, E. – Šatníkova, S. – Klátik, P. (2011): Elektronické aukcie vo verejnom obstarávaní: teória a prax na Slovensku. Bratislava: Transparency International Slovensko.

Tabuľka č. 13:

Počet verejných obstarávaní a počet uchádzačov vo verejných obstarávaníach v období od 1.7.2010 do 30.6.2011 (SR)

	Počet obstarávaní	Celkový počet uchádzačov
Bratislava	0	0
Bratislava - Ružinov	0	0
Topoľčany	0	0
Hlohovec	6	7
Košice - Juh	1	3
Senica	1	3
Žiar nad Hronom	0	0
Malacky	0	0
Detva	0	0
Sabinov	0	0
Vráble	0	0
Stupava	0	0
Krupina	2	4
Prešov	12 ²⁷	-
Prievidza	0	0
Partizánske	0	0
Snina	0	0
Dolný Kubín	1	10
Púchov	1	0
Kežmarok	0	0
Stará Ľubovňa	0	0
Nová Dubnica	0	0

Zdroj: autori

Tabuľka č. 14:

Počet verejných obstarávaní a počet uchádzačov vo verejných obstarávaníach v období od 1.7.2010 do 30.6.2011 (pohraničné kraje SR – MR)

	Počet obstarávaní	Celkový počet uchádzačov
Bratislava	0	0
Bratislava - Ružinov	0	0
Topoľčany	0	0
Hlohovec	6	7
Košice - Juh	1	3
Senica	1	3
Žiar nad Hronom	0	0
Malacky	0	0
Detva	0	0
Sabinov	0	0
Vráble	0	0

²⁶ oslovení pri prieskume trhu min. 5 uchádzači. Pri podlimitnej zákazke predložili ponuky 3 uchádzači.

Stupava	0	0
Krupina	2	4

Zdroj: autori

Verejné obstarávanie (v zmysle zákona 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní) mestské firmy – technické služby využívajú len veľmi obmedzene. A ak, tak s veľmi nízkym počtom uchádzačov, čo nemá priaznivý vplyv na konečnú sumu. Mestské firmy – technické služby takmer vôbec nevyužívajú potenciál, ktorý verejné obstarávanie ako proces nákupu tovarov, služieb a stavebných prác v sebe obsahuje.

Verejné obstarávanie je prostriedok, nie cieľ. Cieľom je čo najlepšia kvalita za čo najlepšou cenu. V rámci výskumu sme uskutočnili cenový benchmarking rovnakých produktov u danej vzorky mestských firiem, a to konkrétne pri nasledujúcich tovaroch: pracovné rukavice, kancelársky papier a náklady na jedno hrobové miesto. Uvedené tovary a služby považujeme za univerzálne porovnateľné v rámci celej výskumnej vzorky.

Tabuľka č. 15:
Počet kusov pracovných rukavíc a ich cena (SR)

	Počet kusov	Celková cena (EUR)	Cena/ks (EUR)
Bratislava	-	12 216,00	-
Bratislava - Ružinov	700	756,00	1,08
Topoľčany	21	55,30	2,63
Hlohovec	102	212,56	2,08
Košice - Juh	30	21,07	0,70
Senica	80	120,00	1,50
Žiar nad Hronom	607	697,00	1,15
Malacky	1 230	847,80	0,69
Detva	36	39,96	1,11
Sabinov	118	88,50	0,75
Vráble	300	270,00	0,90
Stupava	30	19,82	0,66
Krupina	96	105,60	1,10
Prešov	4 241	2 846,00	0,67
Prievidza	50	28,00	0,56
Partizánske	658	789,60	1,20
Snina²⁸	500	663,30	1,33
Dolný Kubín	-	-	-
Púchov	771	675,91	0,88
Kežmarok	2 355	2 068,00	0,88
Stará Ľubovňa	1 359	1 783,00	1,31
Nová Dubnica	62	59,48	0,96

Zdroj: autori

²⁷ Účtovne neevidujeme samostatne položku nákupu pracovných rukavíc. Bolo by časovo náročné a ani nedisponujeme pracovnou silou, ktorá by uvedenú položku za rok 2010 v súčasnej dobe z účtovných dokladov vyselektovala

Tabuľka č. 16:
Počet kusov pracovných rukavíc a ich cena (pohraničné kraje SR - MR)

	Počet kusov	Cena total (EUR)	Cena/ks (EUR)
Bratislava	-	12 216,00	-
Bratislava - Ružinov	700	756,00	1,08
Topoľčany	21	55,30	2,63
Hlohovec	102	212,56	2,08
Košice - Juh	30	21,07	0,70
Senica	80	120,00	1,50
Žiar nad Hronom	607	697,00	1,15
Malacky	1 230	847,80	0,69
Detva	36	39,96	1,11
Sabinov	118	88,50	0,75
Vráble	300	270,00	0,90
Stupava	30	19,82	0,66
Krupina	96	105,60	1,10

Zdroj: autori

Pracovné rukavice najlacnejšie dokázali nakúpiť v Stupave (0,66 EUR za kus), v Topoľčanoch ich dokázali kúpiť za štvornásobok (2,63 EUR).

Ďalšou komoditou je kancelársky papier. Z celej palety rôznych kancelárskych papierov sme zvolili ten najpoužívanejší – formát A4, 80 g, biely, 1 balík (= 500 listov papiera).

Tabuľka č. 17:
Cena (za balík) kupovaného kancelárskeho papiera (A4, 80 g, biely, 1 balík = 500 listov) (SR)

	Počet kusov	Celková cena (EUR)	Cena/ks (EUR)
Bratislava	-	2 780,28	-
Bratislava - Ružinov	200	940,00	4,07
Topoľčany	13	26,66	2,05
Hlohovec	50	105,00	2,10
Košice - Juh	30	91,65	3,06
Senica	175	630,00	3,62
Žiar nad Hronom	75	232,00	3,09
Malacky	31	96,40	3,11
Detva	45	85,05	1,89
Sabinov	24	70,04	2,92
Stupava	50	32,25	0,65
Krupina	100	276,32	2,76
Prešov	356	895,00	2,51
Prievidza	20	57,00	2,85
Partizánske	300	690,00	2,30
Snina	150	409,80	2,73
Dolný Kubín²⁹	-	-	-

²⁸ Účtovne neevidujú samostatne položku nákupu kancelárskeho papiera.

Púchov	200	792,54	3,96
Kežmarok	150	358,00	2,39
Stará Ľubovňa	200	450,00	2,25
Nová Dubnica	25	99,74	3,99

Zdroj: autori

Tabuľka č. 18:

Cena (za balík) kupovaného kancelárskeho papiera (A4, 80 g, biely, 1 balík = 500 listov) (pohraničné kraje SR - MR)

	Počet kusov	Celková cena (EUR)	Cena/ks (EUR)
Bratislava	-	2 780,28	-
Bratislava - Ružinov	200	940,00	4,07
Topoľčany	13	26,66	2,05
Hlohovec	50	105,00	2,10
Košice - Juh	30	91,65	3,06
Senica	175	630,00	3,62
Žiar nad Hronom	75	232,00	3,09
Malacky	31	96,40	3,11
Detva	45	85,05	1,89
Sabinov	24	70,04	2,92
Stupava	50	32,25	0,65
Krupina	100	276,32	2,76

Zdroj: autori

Najdrahšie nakupujú kancelársky papier v Bratislave – Ružinove (4,07 EUR za balík), najlacnejšie opäť (rovnako ako v prípade pracovných rukavíc) v Stupave (0,65 EUR za balík).

Posledným indikátorom efektívnosti nakladania s verejnými zdrojmi sú náklady mestských firiem – technických služieb na jedno hrobové miesto v ich správe. Tento indikátor sa však netýka všetkých firiem, ale iba tých, ktoré majú starostlivosť o cintoríny v predmete svojej činnosti.

Tabuľka č. 19:

Počet spravovaných hrobových miest k 31.12.2010 a náklady jedno miesto (SR)

Samospráva	Počet hrobových miest	Pod / program v rozpočte mesta v roku 2010	Rozpočet 2010/€	Náklady na správu hrobového miesta/€
Bratislava	0			
Bratislava - Ružinov	0			
Topoľčany	0			
Hlohovec	8 589	Údržba a úhrada energií na cintorínoch	41 977	4,89
Košice - Juh	0			
Senica	0			

Žiar nad Hronom	0			
Malacky	0			
Detva	0			
Sabinov	0			
Vráble	2 648	Správa cintorínov	16 597	6,27
		Kosenie cintorínov	8 985	3,93
Stupava	1 997	MsPTs - správa cintorína	5 800	2,90
Krupina	0			
Prešov	20 741			
Prievidza	0			
Partizánske	0			
Snina	4 159	Údržba cintorína (zmluva s VPS s.r.o.)	10 622	2,55
		Cintorín (energie)	12 000	2,88
Dolný Kubín	4 480	Cintorínske a pohrebné služby	47 007	10,49
Púchov	4 694	Cintorínske služby (PTSM s.r.o.)	59 180	12,61
Kežmarok	5 592	Cintorínske služby	93 000	16,63
Stará Ľubovňa	0			
Nová Dubnica	0			

Zdroj: autori

Tabuľka č. 20:

Počet spravovaných hrobových miest k 31.12.2010 a náklady jedno miesto (pohraničné kraje SR - MR)

Samospráva	Počet hrobových miest	Pod/program v rozpočte mesta v roku 2010	Rozpočet 2010/€	Náklady na správu hrobového miesta/€
Bratislava	0			
Bratislava - Ružinov	0			
Topoľčany	0			
Hlohovec	8 589	Údržba a úhrada energií na cintorínoch	41 977	4,89
Košice - Juh	0			
Senica	0			
Žiar nad Hronom	0			

Malacky	0			
Detva	0			
Sabinov	0			
Vráble	2 648	Správa cintorínov	16 597	6,27
		Kosenie cintorínov	8 985	3,93
Stupava	1 997	MsPTs - správa cintorína	5 800	2,90
Krupina	0			

Zdroj: autori

Najlepšie z tohto porovnania opäť vychádza Stupava, najhoršie mesto Kežmarok (resp. Vráble z miest v pohraničných krajoch SR). Tabuľky č. 15 - 20 ukazujú, že pri obstarávaní existujú v mestských firmách značné medzery v efektívnosti.

5.3 Mestské firmy – médiá

Druhou najpočetnejšou skupinou obchodných spoločností, v ktorých majú mestá stopercentnú majetkovú účasť, sú mestské médiá (15 miest v rámci SR resp. 9 miest v krajoch hraničiacich s Maďarskom). Pri porovnaní zistení s mestskými firmami – technickými službami sa v ďalšom texte zameriame najmä na odlišnosti.

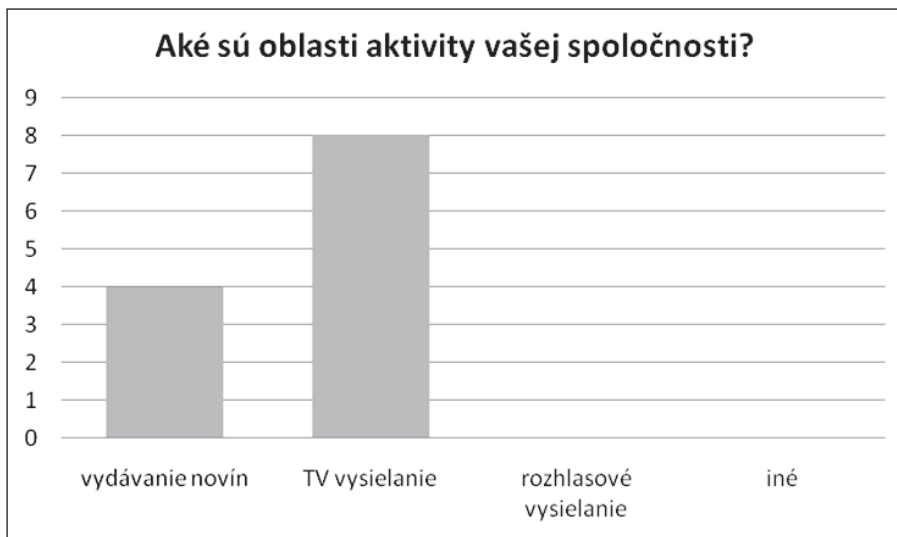
Graf č. 7:

Oblasti aktivity mestských firiem – médií (SR)

Zdroj: autori

Graf č. 8:
Oblasti aktivity mestských firiem – médií (pohraničné kraje SR - MR)

Zdroj: autori

Mestské firmy – médiá sa zaoberajú najmä vysielaním televízie, v menšej miere aj vydávaním novín.

Rovnako ako v prípade mestských firiem – technických služieb sme sa mestských firiem – médií pýtali, či majú zriadenú vlastnú internetovú stránku.

Graf č. 9:
Existencia internetovej stránky (SR)

Zdroj: autori

Graf č. 10:
Existencia internetovej stránky (pohraničné kraje SR - MR)

Zdroj: autori

Vlastné internetové stránky ako základný komunikačný nástroj má zriadených väčšina mestských firiem - médií (14 v prípade celej SR resp. 8 v pohraničných krajoch SR - MR), stále však nie všetky (1 v prípade celej SR, rovnako aj pohraničné kraje). Je to škoda, pretože internetové stránky umožňujú posunúť výrazne dopredu transparentnosť mestských firiem.

Ďalšia časť bola rovnako v prípade technických služieb venovaná personálnej politike.

Tabuľka č. 21:
Spôsob vytvárania dozornej rady (SR)

	Dozorná rada
Bratislava	-
Ružinov	Z poslancov MZ
Trnava	Valným zhromaždením
Zvolen	Schválením MsZ
Nové Zámky	Členov DR volia poslanci MsZ a na základe uznesenia MsZ ich menuje do funkcie primátor mesta.
Michalovce	Dozornú radu volí valné zhromaždenie
Komárno	Na základe uznesenia Mestského zastupiteľstva v Komárne
Levice	Volí ju valné zhromaždenie – výkon kompetencií valného zhromaždenia má primátor mesta
Hlohovec	naša spoločnosť nemá dozornú radu
Rožňava	Po navrhnutí mestským zastupiteľstvom a menovaním valným zhromaždením (primátor mesta)
Martin	Uznesením MsZ a menovaním valným zhromaždením
Poprad	Nemáme
Liptovský Mikuláš	Schvalovaná uznesením mestského zastupiteľstva

Ružomberok	Mestské zastupiteľstvo vyberie poslancov MsZ a odporúča ich schváliť valnému zhromaždeniu do dozornej rady.
Dolný Kubín	Členov dozornej rady navrhujú a schvaľujú poslanci Mestského zastupiteľstva.
Stará Ľubovňa	Dozornú radu spoločnosti kreuje a schvaľuje Mestské zastupiteľstvo. Pri vzniku spoločnosti mala DR 3 členov, posledné dve volebné obdobia má 5 členov, v ktorých sú zastúpení spravidla 3 poslanci, 1 pracovník Mesta a 1 zástupca zamestnancov spoločnosti.

Zdroj: autori

Tabuľka č. 22:
Spôsob vytvárania dozornej rady (pohraničné kraje SR - MR)

	Dozorná rada
Bratislava - Ružinov	Z poslancov MZ
Trnava	Valným zhromaždením
Zvolen	schválením MsZ
Nové Zámky	Členov DR volia poslanci MsZ a na základe uznesenia MsZ ich menuje do funkcie primátor mesta.
Michalovce	Dozornú radu volí valné zhromaždenie
Komárno	Na základe uznesenia Mestského zastupiteľstva v Komárne
Levice	Volí ju valné zhromaždenie – výkon kompetencií valného zhromaždenia má primátor mesta
Hlohovec	naša spoločnosť nemá dozornú radu
Rožňava	Po navrhnutí mestským zastupiteľstvom a menovaním valnou hromadou (primátor mesta)

Zdroj: autori

Spôsob vzniku dozornej rady je totožný ako v prípade mestských firiem – technických služieb.

Tabuľka č. 23:
Spôsob vytvárania riadiacich orgánov spoločnosti (predstavenstvo, konatelia, riaditeľ spoločnosti) (SR)

	Riadiace orgány – spôsob menovania
Bratislava - Ružinov	Uznesením MZ
Trnava	Konateľov menuje valné zhromaždenie
Zvolen	schválením mestským zastupiteľstvom
Nové Zámky	Členov predstavenstva volia poslanci MsZ a na základe uznesenia MsZ ich menuje do funkcie primátor mesta. Riaditeľa spoločnosti menuje do funkcie jediný akcionár – primátor mesta Nové Zámky.
Michalovce	Konateľov volí Valné zhromaždenie (sú to poslanci MsZ zvolení voľbou), riaditeľa menujú konatelia.
Komárno	Na základe uznesenia Mestského zastupiteľstva v Komárne
Levice	Konateľ spoločnosti bol vymenovaný prostredníctvom valného zhromaždenia
Hlohovec	konateľ a riaditeľ spoločnosti je menovaný MsZ mesta Hlohovec
Rožňava	Konateľka bola menovaná na základe výberového konania.
Martin	Konateľ – výberové konanie
Poprad	Výberové konania

Liptovský Mikuláš	Predstavenstvo – členovia schválení mestským zastupiteľstvom
Ružomberok	Mestské zastupiteľstvo vyberie poslancov MsZ a odporúča ich schváliť valnému zhromaždeniu do Predstavenstva spoločnosti. Riaditeľ sa vyberal vo výberovom konaní, víťaza MsZ odporúčalo valnému zhromaždeniu menovať víťaza výberového konania do funkcie.
Dolný Kubín	Konateľ obchodnej spoločnosti musel prejsť výberovým konaním, následne ho schválili poslanci Mestského zastupiteľstva.
Stará Ľubovňa	Vzhľadom na charakter i veľkosť spoločnosti, funkciu konateľa a riaditeľa (a rovnako aj šéfredaktora TV) vykonáva jedna a tá istá osoba. Ako riadiaci orgán bola navrhnutá valným zhromaždením spoločnosti - primátorom mesta, napokon schválená a menovaná Mestským zastupiteľstvom.

Zdroj: autori

Tabuľka č. 24:

Spôsob vytvárania riadiacich orgánov spoločnosti (predstavenstvo, konatelia, riaditeľ spoločnosti) (pohraničné kraje SR - MR)

	Riadiace orgány – spôsob menovania
Bratislava - Ružinov	Uznesením MZ
Trnava	Konateľov menuje valné zhromaždenie
Zvolen	schválením mestským zastupiteľstvom
Nové Zámky	Členov predstavenstva volia poslanci MsZ a na základe uznesenia MsZ ich menuje do funkcie primátor mesta. Riaditeľa spoločnosti menuje do funkcie jediný akcionár – primátor mesta Nové Zámky.
Michalovce	Konateľov volí Valné zhromaždenie (sú to poslanci MsZ zvolení voľbou), riaditeľa menujú konatelia.
Komárno	Na základe uznesenia Mestského zastupiteľstva v Komárne
Levice	Konateľ spoločnosti bol vymenovaný prostredníctvom valného zhromaždenia
Hlohovec	konateľ a riaditeľ spoločnosti je menovaný MsZ mesta Hlohovec
Rožňava	Konateľka bola menovaná na základe výberového konania.

Zdroj: autori

Spôsob vzniku orgánov spoločnosti je totožný ako v prípade mestských firiem – technických služieb.

Ďalšia časť monitoringu sa venuje personálnej politike mestských firiem – médií, čiže o spôsobe prijímania zamestnancov a prieniku zamestnancov a poslancov mestského zastupiteľstva.

Tabuľka č. 25:
Spôsob prijímania zamestnancov spoločnosti do pracovného pomeru (SR)

	Spôsob prijímania zamestnancov
Bratislava - Ružinov	Interným výberom
Trnava	Na základe pohovoru
Zvolen	výberovým konaním
Nové Zámky	V roku 2011 neprijímala spoločnosť do pracovného pomeru žiadneho zamestnanca
Michalovce	Výberovým konaním. Zamestnávame aj znevýhodnených nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie (absolvent VŠ do 25 rokov)
Komárno	výberovým konaním
Levice	Na základe osobného pohovoru
Hlohovec	Výberovým konaním, konateľom spoločnosti.
Rožňava	Zamestnanci sú prijímaní na základe výberového konania
Martin	Výberové konanie
Poprad	výberovým konaním
Liptovský Mikuláš	Na základe predpokladu splnenia požiadaviek na danú pozíciu
Ružomberok	Na funkciu vedúceho strediska výberovým konaním, ostatní zamestnanci pohovorom so štatutármi a.s., čiže s predstavenstvom
Dolný Kubín	Vypíše sa výberové konanie, zamestnanci sú následne vyberaní cez konkurz.
Stará Ľubovňa	Zamestnanci sú prijímaní spravidla na základe výsledkov výberového konania, ktoré je oznámené v lokálnej, resp. v regionálnej tlači a v televízii. Konkurzy na pracovné pozície redaktorov, kameramanov a strihačov sú pravidelné a dost často vzhľadom na charakter práce a fluktuáciu zamestnancov (tí zväčša odchádzajú na lepšie platené a lukratívnejšie miesta do väčších médií).

Zdroj: autori

Tabuľka č. 26:
Spôsob prijímania zamestnancov spoločnosti do pracovného pomeru (pohraničné kraje SR - MR)

	Spôsob prijímania zamestnancov
Bratislava - Ružinov	Interným výberom
Trnava	Na základe pohovoru
Zvolen	výberovým konaním
Nové Zámky	V roku 2011 neprijímala spoločnosť do pracovného pomeru žiadneho zamestnanca
Michalovce	Výberovým konaním. Zamestnávame aj znevýhodnených nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie (absolvent VŠ do 25 rokov)
Komárno	výberovým konaním
Levice	Na základe osobného pohovoru
Hlohovec	Výberovým konaním, konateľom spoločnosti.
Rožňava	Zamestnanci sú prijímaní na základe výberového konania

Zdroj: autori

Na rozdiel od dominantného priameho výberu v prípade technických služieb sa mestské firmy – médiá viac spoliehajú na výberové konania.

Tabuľka č. 27:

Výskyt poslancov MsZ na zamestnaneckých pozíciách v spoločnosti (SR)

	meno a priezvisko, názov pracovnej pozície
Bratislava - Ružinov	Poslanca mestského zastupiteľstva nemáme
Trnava	-
Zvolen	-
Nové Zámky	Spoločnosť takéto osoby nezamestnáva.
Michalovce	Uvoľneným poslancom MsZ je jeden z konateľov, súčasný zástupca primátora MUDr. Benjamín Bančej, bez pracovno-právneho vzťahu.
Komárno	Mgr.György Batta, šéfredaktor, zamestnanec spoločnosti od 1.1.1998, poslanec Mestského zastupiteľstva v Komárne od decembra 2006 a opätovne od decembra 2010
Levice	-
Hlohovec	Mgr. Ján Libant – konateľ, riaditeľ spoločnosti
Rožňava	Okrem členstva v Dozornej rade nemá spoločnosť vzťah so žiadnym z poslancov MZ.
Martin	Riaditeľ spoločnosti
Poprad	-
Liptovský Mikuláš	Ing. Milan Kružliak, člen predstavenstva, od 9. 7. 2011
Ružomberok	Peter Černák, riaditeľ spoločnosti, člen predstavenstva – poslanec mesta od roku 2002 do 2010. Menovaný bol na základe výberového konania, mestským zastupiteľstvom uznesením č. 462/2005 zo dňa 14.12.2005, odporučený menovať Petra Černáka za riaditeľa a.s.
Dolný Kubín	-
Stará Ľubovňa	PhDr. Edita Oláhová (1.1. 2002- 31.10. 2008) – redaktorka týždenníka Ľubovnianske noviny ĽMS, s.r.o. a poslanec MsZ za mesto Podolínec: Mgr. Michal Marhefka – (1.1.2011-30.4. 2011) - redaktor Ľubovnianskej TV

Zdroj: autori

Tabuľka č. 28:

Výskyt poslancov MsZ na zamestnaneckých pozíciách v spoločnosti (pohraničné kraje SR - MR)

	meno a priezvisko, názov pracovnej pozície
Bratislava - Ružinov	Poslanca mestského zastupiteľstva nemáme
Trnava	-
Zvolen	-
Nové Zámky	Spoločnosť takéto osoby nezamestnáva.
Michalovce	Uvoľneným poslancom MsZ je jeden z konateľov, súčasný zástupca primátora MUDr. Benjamín Bančej, bez pracovno-právneho vzťahu.
Komárno	Mgr.György Batta, šéfredaktor, zamestnanec spoločnosti od 1.1.1998, poslanec Mestského zastupiteľstva v Komárne od decembra 2006 a opätovne od decembra 2010
Levice	-
Hlohovec	Mgr. Ján Libant – konateľ, riaditeľ spoločnosti
Rožňava	Okrem členstva v Dozornej rade nemá spoločnosť vzťah so žiadnym z poslancov MZ.

Zdroj: autori

Prítomnosť poslancov MsZ na miestach zamestnancov mestských médií je vážnym konfliktom záujmov (hoci legislatívou tolerovaného). V celej SR je na poste riaditeľa 5 poslancov a 2 na redaktorských, v pohraničných krajoch SR riadia médiá poslancov v 2 prípadoch. Poslanci tak priamo referujú o svojej práci a o práci svojich kolegov resp. redaktorov ako svojich podriadených v tomto smere riadia.

Z monitoringu fungovania mestských firiem – médií vyplunulo, že žiadna z opýtaných spoločností nepoužila elektronické aukcie pri verejnom obstarávaní od januára 2011. Len jedna spoločnosť realizovala v danom čase jedno verejné obstarávanie, ktorého sa zúčastnili dvaja uchádzači. Je síce pravda, že sú to veľmi malé spoločnosti, napriek tomu ich rozpočty svedčia o tom, že využívajú verejné prostriedky v objemoch, ktorá stoja za pozornosť. A práve postupy verejného obstarávania sú spôsobom ako tieto prostriedky využívať efektívne.

V rámci výskumu sme uskutočnili cenový benchmarking aj v prípade mestských firiem – médií. V tomto prípade sme sa však pýtali iba na jeden produkt – najpoužívanejší kancelársky papier (formát A4, 80 g, biely, 1 balík t.j. 500 listov papiera).

Tabuľka č. 29:
Cena (za balík) kupovaného kancelárskeho papiera
(A4, 80 g, biely, 1 balík = 500 listov) (SR)

	Počet kusov	Cena total (EUR)	Cena/ks (EUR)
Bratislava - Ružinov	1	3,90	3,90
Trnava	150	600	4,00
Zvolen	0	0	0
Nové Zámky	-	-	-
Michalovce	30	96,04	3,20
Komárno	36	118,80	3,29
Levice	13	52	4,00
Hlohovec	25	82,50	3,30
Rožňava	5	30	6,00
Martin	30	120	4
Poprad	5	16,80	3,36
Liptovský Mikuláš	0	0	0
Ružomberok	78	188,76	2,42
Dolný Kubín	10	23,4	2,34
Stará Ľubovňa	30	96	3,2

Zdroj: autori

Tabuľka č. 30:**Cena (za balík) kupovaného kancelárskeho papiera (A4, 80 g, biely, 1 balík = 500 listov) (pohraničné kraje SR - MR)**

	Počet kusov	Cena total (EUR)	Cena/ks (EUR)
Bratislava - Ružinov	1	3,90	3,90
Trnava	150	600	4,00
Zvolen³⁰	-	-	-
Nové Zámky³¹	-	-	-
Michalovce	30	96,04	3,20
Komárno	36	118,80	3,29
Levice	13	52	4,00
Hlohovec	25	82,50	3,30
Rožňava	5	30	6,00

Zdroj: autori

Mestské firmy – médiá nakupovali balík papiera v rozpätí od 2,34 EUR (Dolný Kubín) po 4,0 EUR (Trnava, Levice). Z tohto rozpätia sa vymyká len Rožňava, ktorá balík papiera v roku 2010 nakupovala v priemere za 6,0 EUR. Napriek tomu, že ide o veľmi malé objemy, myslíme si, že zistenia sú indikátorom rezerv v efektívnosti nákupov materiálu v mestských firmách - médiách.

²⁹ zabezpečujeme bartrom

³⁰ Spoločnosť osobitne nevedie v účtovníctve spotrebu kancelárskeho papiera, ale na účte 501300 KANCELÁRSKE A ČISTIACE POTREBY spoločnosť za rok 2010 vykázala spotrebu v sume 3 701, 33 €

6. ZHRNUTIE HLAVNÝCH ZISTENÍ Z MONITORINGU A ODPORÚČANIA

- Náš prieskum ukázal, že 100 najväčších miest má účasť v 363 obchodných spoločnostiach. 45 percent z nich (163) sú stopercentné podiely, ale v takmer rovnakom počte firiem (165) majú mestá menšinový podiel. **Z hľadiska transparentnosti je najvhodnejšou obchodná spoločnosť plne vlastnená samosprávou.** Pre takúto spoločnosť platia prísne pravidlá týkajúce sa verejného obstarávania, poskytovania informácií aj personálnej politiky.
- Vlastné internetové stránky ako základný komunikačný nástroj má zriadených väčšina mestských firiem – technických služieb (16 v prípade celej SR resp. 9 v pohraničných krajoch s Maďarskom), stále však nie všetky (6 resp. 4). V prípade mestských firiem – médií má internetové stránky zriadených 14 firiem v prípade celej SR resp. 8 v pohraničných krajoch a nemá ju 1 spoločnosť v prípade celej SR, rovnako aj pohraničné kraje. **Odporúčame zriadiť vlastné internetové stránky ako základný komunikačný nástroj všetkým spoločnostiam s majetkovou účasťou miest a zverejňovať na nich informácie o hospodárení spoločností v záujme zvýšenia transparentnosti týchto spoločností.**
- Vlastníctvo mestských firiem je však na Slovensku viac tradicionalistické a menej sa riadi hľadiskami efektívnosti (ekonomický pohľad totiž hovorí, že verejný sektor by mal zabezpečovať vlastnými silami najmä také služby, ktoré sú ťažko merateľné – množstvom aj kvalitou). V oblasti podnikania mestských firiem majoritne dominuje údržba komunikácií (39 krát), správa bytového a nebytového fondu (26), výroba a rozvod tepla (23), mestské médiá (21), odvoz a likvidácia odpadu (18), mestské lesy (16) a pod.. Výrazné angažovanie sa verejného sektora v oblastiach ako sú technické služby, správa bytov alebo lesov považujeme za dedičstvo z čias komunistického režimu, kedy aj tieto oblasti boli vo verejnom vlastníctve a správe verejných inštitúcií. **Odporúčame preto podnikateľsky sa angažovať len v tých oblastiach, ktoré je možné efektívne zabezpečiť obchodnou spoločnosťou ako priamo verejným sektorom.**
- Orgány spoločností (riaditelia, konatelia, členovia predstavenstiev a dozorných rád) sa obsadzujú prevažne priamo, bez výberového konania. Kým v prípade dozorných orgánov je obsadenie týchto pozícií priamo (takmer vždy mestskými poslancami) v poriadku (úlohou poslancov je aj kontrolovať), riadiť podnikateľský subjekt by mal skúsený manažér – a najlepšou cestou ako ho nájsť, je výberové konanie. **Odporúčame preto obsadzovať posty výkonných manažérov v obchodných spoločnostiach na základe výberového konania.**

- Priamy výber dominuje aj pri výbere zamestnancov mestských firiem v prípade technických služieb. Mestské médiá sa pri hľadaní zamestnancov viac spoliehajú na výberové konania. **Pri výbere zamestnancov odporúčame realizovať transparentné výberové konania ako princíp.** A to aj pri postoch menej náročných na vyššiu kvalifikáciu, pretože výberové konania odstraňujú korupčný potenciál skrytý v priamom výbere.
- V prípade, že poslanec je aj riaditeľom mestskej firmy (6 výskytov v prípade technických služieb, 5 v prípade mestských médií), ktorá je závislá na zákazkách od mesta, dochádza aj k veľkému konfliktu záujmov (hoci legislatívou tolerovanému). Mestských poslancov sme okrem postov v riadiacich a dozorných orgánoch našli aj na zamestnaneckých pozíciách – 3 krát v technických službách a 2 krát v mestských médiách. Mestské médiá sú na takýto (zákonný) konflikt záujmov zvlášť citlivé: poslanci reportujú o sebe, svojej práci respektíve hovoria svojim zamestnancom, o čom majú hovoriť a ako. **Odporúčame preto neobsadzovať riadiace posty v obchodných spoločnostiach s majetkovou účasťou poslancami.**
- Mestské firmy slabo využívajú potenciál verejného obstarávania, najmä elektronických aukcií. Ukazuje sa to výrazne pri porovnaní cien vybraných tovarov a služieb, ktoré mestské firmy nakupujú respektíve zabezpečujú. **Odporúčame obchodným spoločnostiam s majetkovou účasťou miest viac využívať metódy verejného obstarávania. Pri malých spotrebovaných objemoch tovarov a služieb sa pri obstarávaní spojiť s inými spoločnosťami alebo s mestským úradom.**

Príloha č. 1:

Prehľad samospráv vo výskumnej vzorke

Samosprávy
Bratislava
Bánovce nad Bebravou
Bardejov
Bratislava - Dúbravka
Bratislava - Rača
Bratislava - Ružinov
Detva
Dolný Kubín
Dubnica nad Váhom
Hlohovec
Humenné
Kežmarok
Kolárovo
Komárno
Košice - Juh
Krupina
Levice
Liptovský Mikuláš
Malacky
Martin
Michalovce
Nová Dubnica
Nové Zámky
Partizánske
Poprad
Prešov
Prievidza
Púchov
Rožňava
Ružomberok
Sabinov
Senica
Snina

Stará Ľubovňa
Stupava
Šamorín
Topoľčany
Trnava
Vráble
Zvolen
Žarnovica
Žiar nad Hronom

Príloha č. 2:

Prehľad mestských firiem vo výskumnej vzorke

Mestské firmy – Technické služby	Mestské firmy - média
AREA Šamorín, s.r.o.	Bardejovská televízna spoločnosť, s.r.o.
EKOS, spol. s r.o.	COM-MÉDIA spol. s r.o.
Mestské služby Topoľčany, s.r.o.;	Dúbravská televízia, spol. s r.o.
Mestský podnik služieb s.r.o. ; Krupina	Gúta TV, s.r.o.
Mestský podnik služieb Senica;	Hlohovská televízia, s.r.o.
Mestský podnik služieb Žarnovica s.r.o.	Humenská televízia, s.r.o.
Miestny podnik služieb, s.r.o. Košice	Kultúrny dom Andreja Hlinku, a. s.
ODVOZ A LIKVIDÁCIA ODPADU, a. s.	Levická televízna spoločnosť s ručením obmedzeným
Podnik technických služieb mesta, s.r.o.	Mestská televízia Trnava s.r.o.
Rekreačné služby mesta Senica, spol. s r.o. ,	Mestské kultúrne stredisko, spol. s r.o.
RPV-PS, a.s.	Novocentrum Nové Zámky a.s.
Technické služby Detva s.r.o.	Televízia Liptov, a. s.
Technické služby mesta Partizánske, spol. s r.o.	Televízia Poprad s.r.o.
Technické služby mesta Prešov, a.s.	Televízia Turiec, s.r.o.
TECHNICKÉ SLUŽBY STUPAVA, s. r. o	TV MISTRAL, s.r.o.
TECHNICKÉ SLUŽBY Žiar nad Hronom, spol. s. r.o	TV Rača
Technické služby, s.r.o. Kežmarok	TVR a RE, s.r.o.
Technické služby, s.r.o.; Nábřežie Oravy	Zvolenské noviny, spol. s r.o.
TEKOS Malacky s. r. o.	
TEKOS Nová Dubnica, s.r.o.	
TSM Dubnica nad Váhom, s.r.o.	
UNIPA spol. s r.o.	
VEPOS, spol. s r.o.	
Verejnoprospešné služby Snina, s.r.o.	
Verejnoprospešné služby, spol. s r.o. Sabinov	
VODÁRENSKÉ A TECHNICKÉ SLUŽBY , s.r.o.	

O AUTOROCH

Ivan Rončák vyštudoval históriu a politológiu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V TIS pôsobí ako programový koordinátor. Venuje sa verejnej kontrole moci, predovšetkým v rámci územnej samosprávy, ako aj politickej publicistike. Pôsobí zároveň ako doktorand na Ústave verejnej politiky FSEV UK v Bratislave a od novembra 2010 ako poslanec Mestského zastupiteľstva mesta Ružomberok.

Monika Mateičková pôsobila od roku 2009 ako projektová asistentka v Transparency International Slovensko, kde sa primárne venovala výskumným činnostiam a neskôr pôsobila v organizácií ako projektová koordinátorka. V rokoch 2005 – 2010 bola študentkou Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK v Bratislave, kde študovala odbor európske štúdiá a medzinárodné vzťahy.

„Obsah tejto publikácie
nereprezentuje oficiálne
stanovisko Európskej únie.“

www.husk-cbc.eu

ISBN 978-80-89540-04-4

